

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานสถานการณ์
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ปี 2564

MSME 2021

RECOVERY, RESILIENCE
AND RESOLUTION

ฟื้นฟูธุรกิจ ปรับตัวสร้างความพร้อม
มุ่งสู่ธุรกิจวิถีใหม่

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2564

เจ้าของ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)
เลขที่ 21 อาคารทีเอสที ชั้น G, 17, 18, 23
ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 1301 แฟกซ์ 0-2273-8850

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งแรก กันยายน 2564

กองบรรณาธิการ ฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์และเตือนภัยทางเศรษฐกิจ
โทร. 0-2298-3049, 0-2298-3057, 0-2298-3067

สารบัญ

บทที่ 1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	1-01
บทที่ 2	การค้าระหว่างประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	2-01
บทที่ 3	ดัชนีความเชื่อมั่นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2563	3-01
บทที่ 4	จำนวนและการจ้างงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2563	4-01
บทที่ 5	ผลการวิเคราะห์การสำรวจยอดขายไตรมาสของ MSME ในช่วงปี 2562 - 2563	5-01
บทที่ 6	ประเด็นการศึกษาภายใต้โครงการสำรวจความต้องการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SME Survey	6-01
บทที่ 7	ทิศทางเศรษฐกิจตามวิถี Next Normal	7-01
บทที่ 8	ผู้ให้บริการในการพัฒนาธุรกิจ (Business Development Services: BDS) ทั่วโลกในการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	8-01
บทที่ 9	มาตรการการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	9-01

บทที่ 1

ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในปี 2563 มีมูลค่าเท่ากับ 15,703,021 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนหน้า 1,195,069 ล้านบาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 6.1 จากอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.1 ในปีก่อน โดยเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ทั้งภายในประเทศและทั่วโลก ที่เริ่มแพร่ระบาดตั้งแต่ไตรมาสแรกของปีต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการค้าทั่วโลก

GDP ในปี 2563 เป็นมูลค่า GDP ในภาคเกษตรเท่ากับ 1,357,503 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.6 ของมูลค่า GDP รวม ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 3.4 สำหรับ GDP นอกภาคการเกษตร มีมูลค่าเท่ากับ 14,345,518 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 91.4 ของมูลค่า GDP รวม ลดลงร้อยละ 6.3 โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดดังกล่าวมากที่สุด ได้แก่ ภาคการบริการ ที่มี GDP ลดลงร้อยละ 7.4 รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม ที่มี GDP ลดลงร้อยละ 5.7 และภาคการค้าปลีกค้าส่ง ที่มี GDP ลดลงร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

ในขณะที่ GDP ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) ในปี 2563 มีมูลค่า 5,376,066 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.2 ของ GDP รวม ลดลงจากปีก่อนที่มีสัดส่วนร้อยละ 35.0 โดยมีอัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 9.1 สำหรับมูลค่า GDP ตามขนาดวิสาหกิจ พบว่าวิสาหกิจขนาดย่อม (Micro) มีมูลค่า GDP เท่ากับ 417,304 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.6 วิสาหกิจขนาดย่อม (SE) มีมูลค่า GDP เท่ากับ 2,290,099 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.6 และวิสาหกิจขนาดกลาง (ME) มีมูลค่า GDP เท่ากับ 2,668,663 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.0 โดยมีอัตราการขยายตัวลดลงเท่ากับร้อยละ 15.8 ร้อยละ 9.8 และร้อยละ 7.0 ตามลำดับ

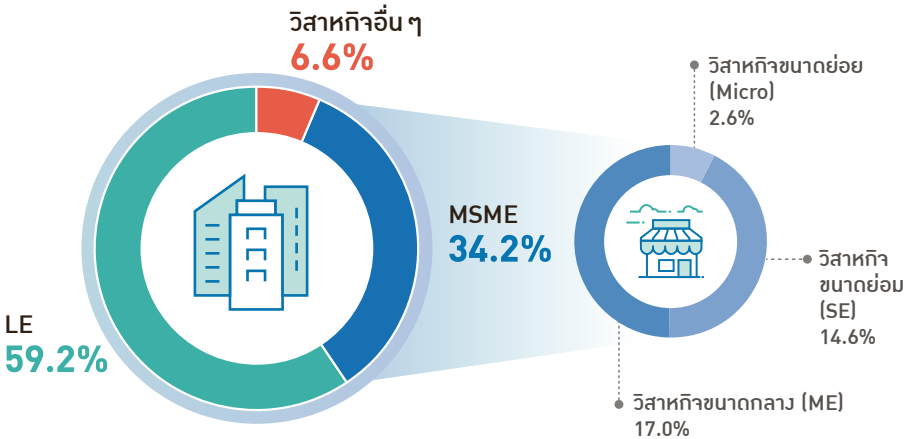
ตารางที่ 1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี 2563 จำแนกตามขนาดวิสาหกิจ

ขนาดวิสาหกิจ	ขนาด ย่อย (Micro)	ขนาด ย่อม (SE)	ขนาด กลาง (ME)	MSME	ขนาด ใหญ่ (LE) และอื่น ๆ	ทั้ง ประเทศ
มูลค่า GDP (ล้านล้านบาท)	0.4	2.3	2.7	5.4	10.3	15.7
สัดส่วนต่อ GDP รวม (ร้อยละ)	2.7	14.6	17.0	34.2	65.8	100.0
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-15.8	-9.8	-7.0	-9.1	-5.0	-6.1

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ณ 15 ก.พ. 64

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภาพที่ 1 โครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี 2563

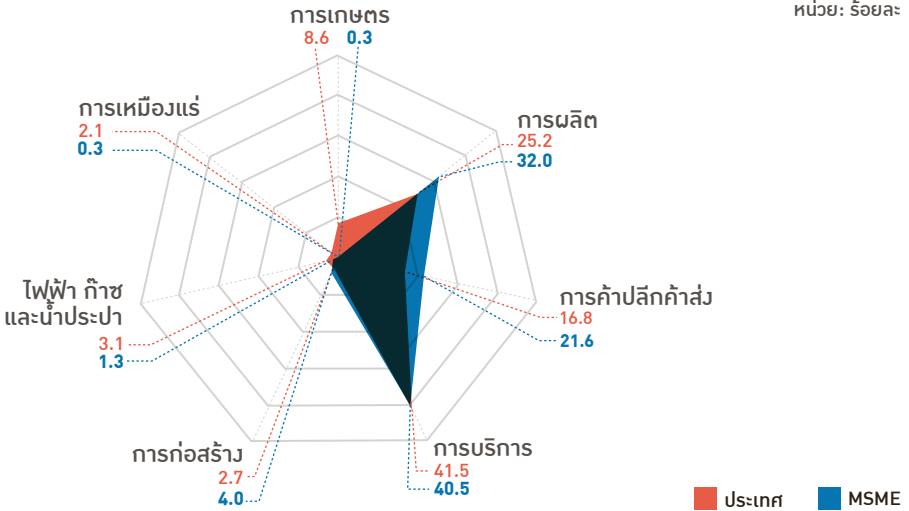

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ณ 15 ก.พ. 64

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภาพที่ 2 โครงสร้าง GDP ของประเทศ และ GDP MSME ในปี 2563 จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

หน่วย: ร้อยละ

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ณ 15 ก.พ. 64

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

โครงสร้าง GDP ของประเทศในปี 2563 จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ พบว่า ภาคการบริการเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ภาคการผลิต และภาคการค้าปลีกและค้าส่ง มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 41.5 ร้อยละ 25.2 และ ร้อยละ 16.8 ตามลำดับ

สำหรับโครงสร้างของ GDP MSME ในปี 2563 จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ พบว่า ภาคการบริการยังคงเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ภาคการผลิต และภาคการค้าปลีกและค้าส่ง มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 40.5 ร้อยละ 32.0 และ ร้อยละ 21.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ภาพรวมของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี 2563 จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	ประเทศ			MSME		
	มูลค่า GDP (ล้านบาท)	สัดส่วนต่อ GDP รวม (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า GDP (ล้านบาท)	สัดส่วนต่อ GDP MSME รวม (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
ภาคการเกษตร	1,357,503	8.6	-3.4	17,005	0.3	2.8
ภาคการผลิต	3,961,670	25.2	-5.7	1,720,253	32.0	-9.2
ภาคการค้าปลีกและค้าส่ง	2,639,317	16.8	-3.7	1,161,193	21.6	-2.9
ภาคการบริการ	6,933,212	41.5	-7.4	2,175,372	40.5	-13.9
กิจกรรมอื่น ๆ*	1,236,514	7.9	-4.0	302,242	5.6	-0.7

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ณ 15 ก.พ. 64

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

หมายเหตุ *กิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ ภาคการเหมืองแร่ ภาคการก่อสร้าง และภาคการผลิตไฟฟ้า ก๊าซ และน้ำประปา

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

• ภาคการผลิต

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการผลิต ปี 2563 มีมูลค่ารวม 3,961,670 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.2 ของ GDP รวมทั้งประเทศ โดยเป็นมูลค่า GDP ที่เกิดจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ (LE) เท่ากับ 2,241,417 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56.6 และเป็นมูลค่าที่เกิดจาก MSME เท่ากับ 1,720,253 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.4

สำหรับสาขาการผลิตที่มีมูลค่า GDP MSME มากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร (TSIC 10) มีมูลค่า 238,773 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์จากการกลั่นปิโตรเลียม (TSIC 19) มีมูลค่า 160,893 ล้านบาท และสาขาการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี (TSIC 20) มีมูลค่า 131,839 ล้านบาท

• ภาคการค้าปลีกและค้าส่ง

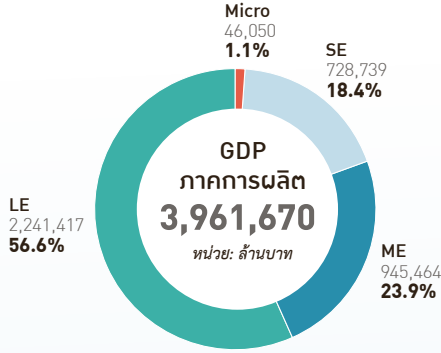
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการค้าปลีกและค้าส่ง ปี 2563 มีมูลค่ารวม 2,639,317 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.8 ของมูลค่า GDP ทั้งประเทศ โดยเป็นมูลค่า GDP ที่เกิดจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ (LE) เท่ากับ 1,478,124 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56.0 และเป็นมูลค่าที่เกิดจาก MSME เท่ากับ 1,161,193 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44.0

• ภาคการบริการเอกชน

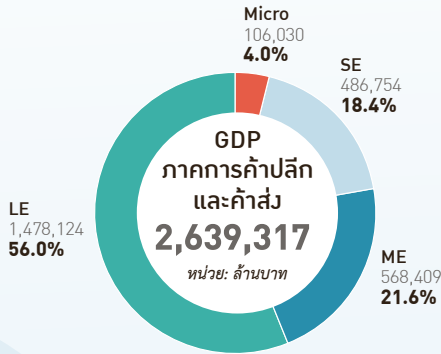
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการบริการเอกชนในปี 2563 มีมูลค่ารวม 5,905,435 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.9 ของมูลค่า GDP ทั้งประเทศ โดยเป็นมูลค่า GDP ที่เกิดจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ (LE) เท่ากับ 3,514,036 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 59.5 และเป็นมูลค่าที่เกิดจาก MSME เท่ากับ 2,391,399 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.5

สำหรับสาขาการบริการที่มีมูลค่า GDP MSME มากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ สาขาการบริการการศึกษา มีมูลค่า 468,308 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ สาขาการบริการที่พักแรมและบริการด้านอาหาร มีมูลค่า 370,255 ล้านบาท และสาขาการบริการการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า มีมูลค่ารวม 300,120 ล้านบาท

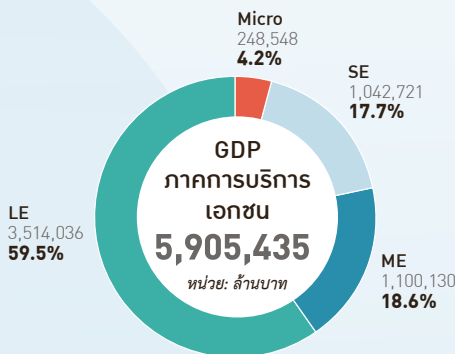
ภาพที่ 3 GDP ภาคการผลิต ปี 2563 จำแนกตามขนาดวิสาหกิจ

ภาพที่ 4 GDP ภาคการค้าปลีกและค้าส่ง ปี 2563 จำแนกตามขนาดวิสาหกิจ

ภาพที่ 5 GDP ภาคการบริการเอกชน ปี 2563 จำแนกตามขนาดวิสาหกิจ

Micro SE ME LE

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ณ 15 ก.พ. 64

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

บทที่ 2

การค้าระหว่างประเทศ ของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

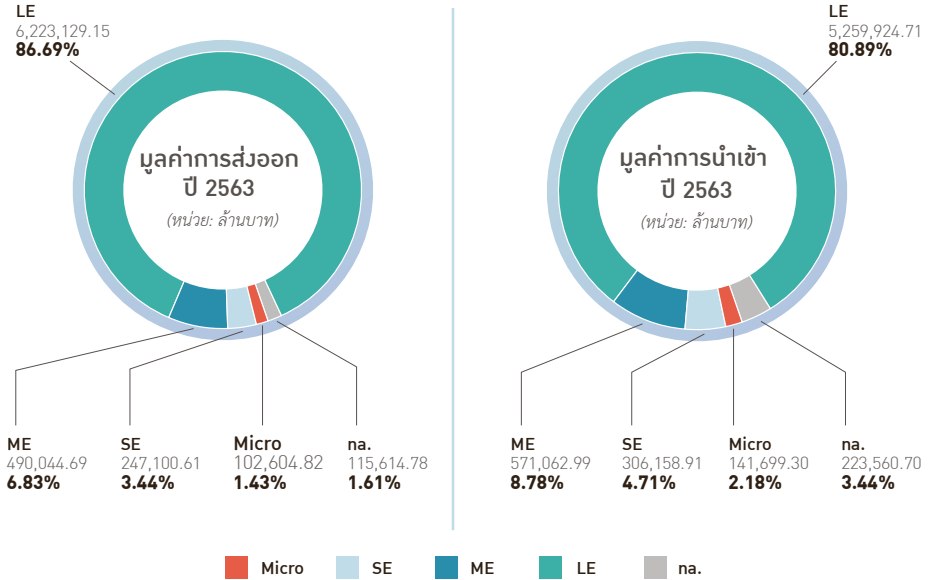

ภาพรวมของสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ ปี 2563

ในปี 2563 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกโดยรวมทั้งสิ้น 7,178,494.05 ล้านบาท หดตัวจากปี 2562 ร้อยละ 5.90 โดยเป็นการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) 839,750.12 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.70 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด หดตัวจากปี 2562 ร้อยละ 17.08 โดยคิดเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม ร้อยละ 1.43 วิสาหกิจขนาดย่อม ร้อยละ 3.44 และวิสาหกิจขนาดกลาง ร้อยละ 6.83 สำหรับการนำเข้าของประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้ารวมทั้งสิ้น 6,502,406.59 ล้านบาท หดตัวจากปี 2562 ร้อยละ 12.43 เป็นการนำเข้าของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 1,018,921.19 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.67 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด หดตัวจากปี 2562 ร้อยละ 19.98 โดยคิดเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม ร้อยละ 2.18 วิสาหกิจขนาดย่อม ร้อยละ 4.71 และวิสาหกิจขนาดกลาง ร้อยละ 8.78 ในปี 2563 การค้าระหว่างประเทศของไทยโดยรวมเกินดุล 676,087.46 ล้านบาท สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขาดดุลการค้า 179,171.07 ล้านบาท

หากพิจารณาการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศในรูปของสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐแล้ว จะเห็นว่า การส่งออกในภาพรวมหดตัว ร้อยละ 6.01 ในรูปมูลค่าตามสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่การหดตัวในรูปเงินบาทคิดเป็นร้อยละ 5.90 แต่สำหรับ MSME ส่งออกไปในตลาดต่างประเทศลดลงร้อยละ 17.28 ในรูปมูลค่าตามสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่การขยายตัวในรูปเงินบาทหดตัวร้อยละ 17.08

ภาพที่ 1 มูลค่าการส่งออกและนำเข้า ปี 2563

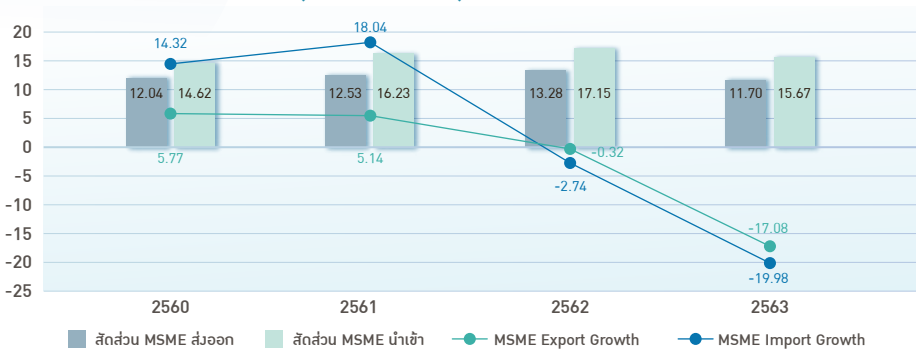
ที่มา: กรมศุลกากร

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

เมื่อพิจารณาแนวโน้มการส่งออกและนำเข้าของ MSME ตั้งแต่ปี 2560 - 2563 พบว่า สัดส่วนการส่งออกของ MSME ต่อการส่งออกกรรมของประเทศสูงสุดที่ร้อยละ 13.28 ในปี 2562 ขณะที่แนวโน้มการนำเข้าของ SME เพิ่มขึ้นทุกปี โดยต่ำที่สุดในปี 2560 ที่ร้อยละ 14.62 และสูงสุดที่ร้อยละ 17.15 ในปี 2562 อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 การนำเข้าลดลงอยู่ที่ร้อยละ 15.67 และ MSME มีการขาดดุลการค้ามาโดยตลอด 3 ปีที่ผ่านมา

สำหรับการขยายตัวของการส่งออกและนำเข้าใน MSME ตลอด 3 ปีที่ผ่านมา พบว่า การส่งออกมีการขยายตัวที่เป็นบวกในปี 2560 - 2561 และหดตัวลงร้อยละ 0.32 และ 17.08 ในปี 2562-2563 ตามลำดับ เห็นได้ว่าการส่งออกมีแนวโน้มลดลงทุกปี ขณะที่การนำเข้ามีการขยายตัวที่เป็นบวกในปี 2560 - 2561 ร้อยละ 14.32 และ 18.04 ตามลำดับ และมีแนวโน้มลดลงโดยการนำเข้าหดตัวร้อยละ 2.74 ในปี 2562 และหดตัวร้อยละ 19.98 ในปี 2563

ภาพที่ 2 แนวโน้มสัดส่วนการส่งออกและนำเข้า และอัตราการขยายตัวของ MSME ปี 2560 - 2563 (หน่วย: ร้อยละ)

ที่มา: กรมศุลกากร

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภาพรวมการค้าระหว่างประเทศ จำแนกตามประเทศคู่ค้า

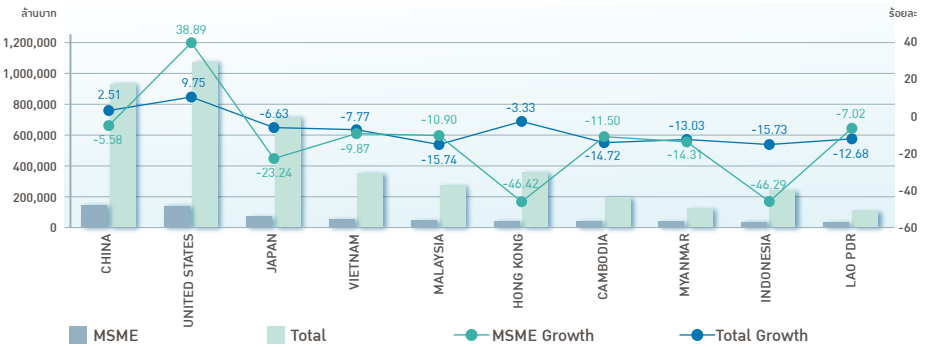
ภาพรวมการส่งออกของ MSME ใน 10 ประเทศคู่ค้าอันดับแรก ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 70.78 ของการส่งออกทั้งหมด หดตัวร้อยละ 10.63 ในขณะที่ภาพรวมการส่งออกของประเทศใน 10 ประเทศคู่ค้าอันดับแรกหดตัวร้อยละ 3.02 เมื่อพิจารณาการส่งออกเป็นรายประเทศ จะเห็นได้ว่า ตลาดหลักที่สำคัญของไทยทั้งภาพรวมและ MSME ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน และญี่ปุ่น มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 14.85, 12.88 และ 9.88 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดในปี 2563 ตามลำดับ สำหรับ MSME มีมูลค่าการส่งออกรวมของ 3 ประเทศ 340,871.23 ล้านบาท มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 16.09, 16.78 และ 7.73 ตามลำดับ โดยตลาดจีนและญี่ปุ่นหดตัวร้อยละ 5.58 และ 23.24 ส่วนตลาดสหรัฐอเมริกาขยายตัวร้อยละ 38.89

ในปี 2563 ตลาดที่ MSME สามารถขยายการส่งออกได้สูงสุดคือ สหรัฐอเมริกา เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.89 ซึ่งสหรัฐอเมริกาก็เป็นเพียงตลาดเดียวที่ MSME มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในปี 2563 ขณะที่ตลาดการส่งออกที่เหลือ 9 ตลาดมีการส่งออกลดลง ซึ่งชี้ให้เห็นว่า MSME ไทยต้องเผชิญกับการส่งออกที่ลดลงในเกือบทุกตลาด เนื่องจากสถานการณ์โรคโควิด 19

ภาพรวมการนำเข้าของ MSME จาก 10 ประเทศอันดับแรก ซึ่งมีสัดส่วนการนำเข้าถึงร้อยละ 78.31 ของการนำเข้าทั้งหมด หดตัวร้อยละ 15.25 ในขณะที่ภาพรวมการนำเข้าของประเทศจาก 10 ประเทศอันดับแรกหดตัวร้อยละ 8.69 โดยตลาดนำเข้าหลักที่สำคัญของไทยทั้งภาพรวม

และ MSME ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา มีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 24.13, 13.37 และ 7.17 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด สำหรับ MSME มีมูลค่าการนำเข้ารวมของ 3 ประเทศ 564,832.98 ล้านบาท มีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 41.12, 9.05 และ 5.26 ตามลำดับ โดยตลาดจีน มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.21 ขณะที่ตลาดญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกามีการหดตัวร้อยละ 48.17 และ 23.08 ตามลำดับ

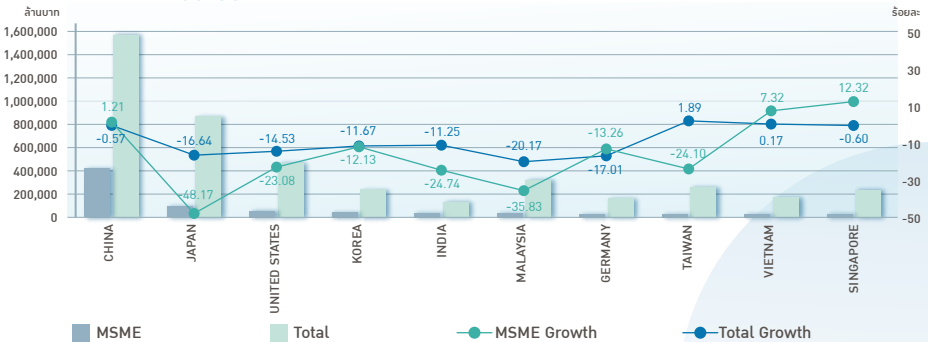
ภาพที่ 3 มูลค่าและอัตราการขยายตัวของการส่งออกไปประเทศต่าง ๆ 10 อันดับแรกของ MSME ปี 2563

ที่มา: กรมศุลกากร

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภาพที่ 4 มูลค่าและอัตราการขยายตัวของการนำเข้าจากประเทศต่าง ๆ 10 อันดับแรกของ MSME ปี 2563

ที่มา: กรมศุลกากร

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภาพรวมการค้าระหว่างประเทศ จำแนกตามรายการสินค้า

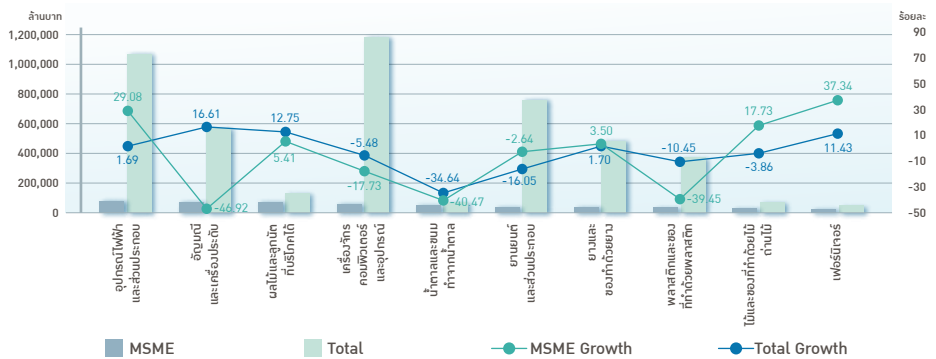
เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าระหว่างประเทศในรูปของรายการสินค้าตามพิกัดศุลกากรในปี 2563 การส่งออกของประเทศโดยรวมนั้นมีมูลค่าสูงสุดในกลุ่มพิกัดศุลกากร 84, 85 และ 87 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.42, 14.86 และ 10.59 ของการส่งออกรวมทั้งหมดของประเทศ ตามลำดับ ซึ่งสินค้าในกลุ่มพิกัด 84 คือ สินค้าประเภทเครื่องจักร คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ พิกัด 85 คือ สินค้าประเภทเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ และพิกัด 87 คือ ยานยนต์และส่วนประกอบ สำหรับ MSME นั้นมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกในกลุ่มพิกัด 84, 85 และ 87 ร้อยละ 6.94, 9.44 และ 4.43 ตามลำดับ

สำหรับสินค้าในกลุ่มที่ MSME มีการส่งออกในสัดส่วนที่สูงที่สุดคือ กลุ่มพิกัด 85 สินค้าประเภทเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ พิกัด 71 อัญมณีและเครื่องประดับ และพิกัด 08 ผลไม้และลูกไม้ที่บริโภคได้ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 9.44, 8.68 และ 8.62 ของการส่งออกรวมของ MSME ตามลำดับ โดยสินค้าพิกัด 71 หดตัวร้อยละ 46.92 ขณะที่สินค้าพิกัด 85 และพิกัด 08 ขยายตัวร้อยละ 29.08 และ 5.41 ตามลำดับ

ด้านการนำเข้านั้น เมื่อพิจารณามูลค่าการนำเข้าในรูปของรายการสินค้าตามพิกัดศุลกากรจะเห็นว่า ในปี 2563 การนำเข้าของประเทศโดยรวมนั้น กลุ่มสินค้าที่มีมูลค่านำเข้าสูงสุดคือ พิกัด 85 เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ มีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 20.88 รองลงมาคือ พิกัด 84 เครื่องจักร คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ร้อยละ 12.49 และพิกัด 87 ยานยนต์และส่วนประกอบ ร้อยละ 4.58

สำหรับสินค้าในกลุ่มที่ MSME มีการนำเข้าในสัดส่วนที่สูงคือ กลุ่มพิกัด 84 คือ เครื่องจักร คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ พิกัด 85 คือ เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ และพิกัด 39 คือ พลาสติกและของที่ทำได้ด้วยพลาสติก ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 15.79, 14.61 และ 6.17 ของการนำเข้ารวมของ MSME ตามลำดับ โดยสินค้าทุกพิกัดหดตัวจากปี 2562 ร้อยละ 16.09, 14.68 และ 17.16 ตามลำดับ

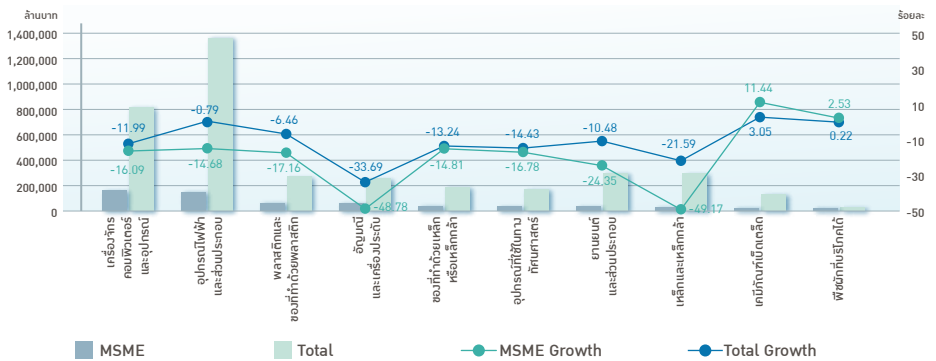
ภาพที่ 5 มูลค่าและอัตราการขยายตัวการส่งออก จำแนกตามสินค้าพิกัด 2 หลัก ปี 2563

ที่มา: กรมศุลกากร

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภาพที่ 6 มูลค่าและอัตราการขยายตัวการนำเข้า จำแนกตามสินค้าพิกัด 2 หลัก ปี 2563

ที่มา: กรมศุลกากร

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

บทที่ 3

ดัชนีความเชื่อมั่น วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ปี 2563

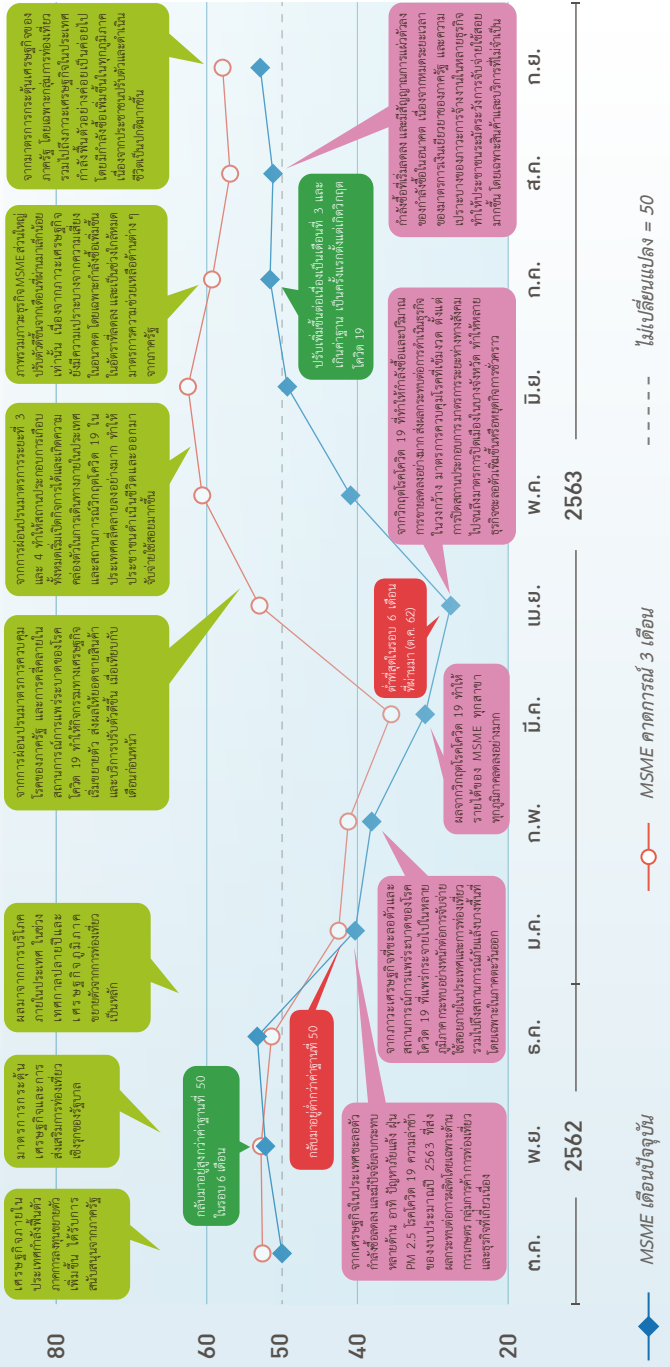
3.1 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ของประเทศ ประจำปี 2563

ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ของประเทศไทย ประจำปี 2563 ภาวะเศรษฐกิจ ธุรกิจ MSME ในปี 2563 มีความผันผวนอย่างมากตลอดทั้งปี เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าและธุรกิจตั้งแต่ช่วงต้นปี โดยเฉพาะในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน 2563 ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ส่งผลทำให้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ SME ประจำปี 2563 (เฉลี่ยมกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.5 ซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับค่าฐาน 50 จากองค์ประกอบด้านคำสั่งซื้อ ปริมาณการผลิต การค้า และบริการ กำไร การลงทุน และการจ้างงาน มีค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 39.2, 40.4, 38.4, 45.9 และ 44.8 ตามลำดับ จากมาตรการควบคุมโรคที่เข้มงวด และการจำกัดการทำกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ทำให้สถานประกอบการหลายแห่งต้องปิดกิจการชั่วคราว ส่งผลให้ธุรกิจขาดรายได้และมีสภาพคล่องต่ำ ส่วนองค์ประกอบด้านต้นทุนอยู่ที่ระดับ 46.6 เป็นผลมาจากการเพิ่มสินค้าให้มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้บริโภค และราคาวัตถุดิบบางชนิดที่ปรับตัวสูงขึ้นจากปัญหาด้านการขนส่งสินค้าและภาคการผลิตที่หยุดชะงัก ทำให้สินค้าบางชนิดไม่เพียงพอต่อความต้องการ

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มคลี่คลาย มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มรายได้และกำลังซื้อ กระตุ้นให้ประชาชนออกมาจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น รวมถึงการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวภายในประเทศปรับตัวดีขึ้น

ส่วนดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า (เฉลี่ยมกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 52.2 อยู่ในระดับสูงกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ระลอกใหม่ ที่มีการใช้มาตรการของภาครัฐแบบแบ่งพื้นที่ควบคุมโรค และมีการแพร่ระบาดในพื้นที่จำกัดน้อยกว่าในระลอกแรก อีกทั้งมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐที่ส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการ MSME ยังคงกังวลและขาดความเชื่อมั่น หากหมดระยะเวลามาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ อีกทั้งกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ยังไม่กลับมา ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ต้องคอยติดตามอย่างใกล้ชิด

ภาพที่ 3.1 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ของประเทศปี 2563

ไตรมาส	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
MSME เดือนปัจจุบัน	50.0	52.2	53.3	40.3	38.1	31.0	27.6	40.9	49.3	51.6	52.9
MSME ภาคการฯ 3 เดือน	52.6	52.8	51.4	42.5	41.2	35.5	53.0	60.6	62.5	59.3	57.9

การแปลความหมายที่ได้

TSSI < 50 แสดงว่าภาวะทางด้านธุรกิจแย่ง

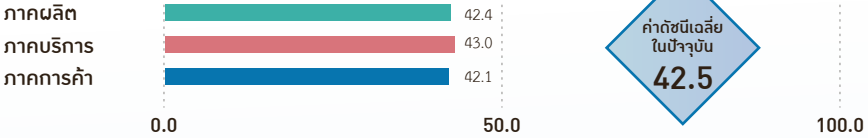
TSSI = 50 แสดงว่าภาวะทางด้านธุรกิจทรงตัว

TSSI > 50 แสดงว่าภาวะทางด้านธุรกิจดีขึ้น

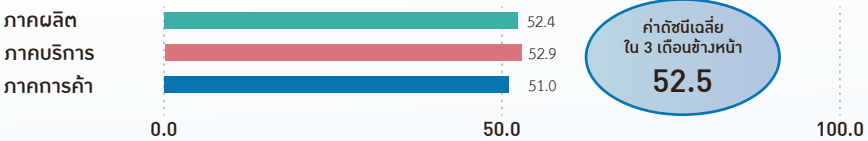
ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภาพที่ 3.2 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ประเทศ จำแนกตามประเภทธุรกิจ เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563)

อวก์ประกอบของดัชนีในปัจจุบัน

อวก์ประกอบของดัชนี 3 เดือนข้างหน้า

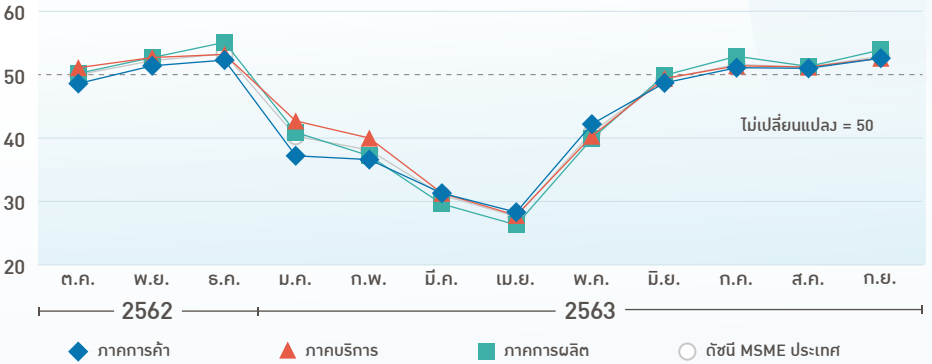

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ทุกภาคธุรกิจมีค่าดัชนีเฉลี่ยในปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน 50 ซึ่งภาคบริการมีค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยมกราคม 2563 - กันยายน 2563 อยู่ในระดับที่สูงที่สุด ที่ระดับ 43.0 เมื่อเทียบกับภาคการผลิตและภาคการค้า แม้ภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องจะจะได้รับผลกระทบจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างมาก แต่จากการแพร่ระบาดที่เริ่มคลี่คลาย ธุรกิจสามารถกลับมาเปิดดำเนินการได้ ทำให้ผู้บริโภคมาใช้บริการมากขึ้น จากที่หยุดไปในช่วงที่กิจการปิดชั่วคราว รวมถึงมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวของภาครัฐในโครงการเราเที่ยวด้วยกันและช่วงวันหยุดยาว ส่งผลทำให้มีนักท่องเที่ยวภายในประเทศเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น อีกทั้งพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันมาใช้บริการสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์มากขึ้น ส่งผลต่อธุรกิจการขนส่งสินค้าขายปลีก ส่วนภาคการผลิตมีค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.4 เป็นผลมาจากความต้องการสินค้าในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม โดยเฉพาะกลุ่มอาหารแปรรูปที่มีอายุเก็บได้นานที่ใช้ในช่วงกักตัว และภายหลังที่ผู้บริโภคสามารถออกมาทำกิจกรรมข้างนอกได้ ทำให้มีความต้องการอาหารและเครื่องดื่มมากขึ้น ส่วนในหมวดสินค้าคงทน เช่น เฟอร์นิเจอร์ ผลิตภัณฑ์จากโลหะ ยังปรับตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากความกังวลต่อรายได้ในอนาคต

ในส่วนภาคการค้า มีค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.1 ซึ่งได้รับผลดีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นปี โดยเฉพาะกลุ่มร้านค้าปลีกดั้งเดิมและร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) จากความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคในการกักตัว รวมถึงช่วงการฟื้นตัวจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ในโครงการเงินเยียวยาและโครงการคนละครึ่งที่กระตุ้นให้มีการใช้จ่ายในร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการมากขึ้น

ภาพที่ 3.3 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ประเทศเมื่อเทียบกับกลุ่มธุรกิจ

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

3.2 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME รายภูมิภาค ประจำปี 2563

3.2.1 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

สาขาธุรกิจที่สำคัญ: กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค การท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และการขนส่งสินค้า

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 40.0 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านการใช้ชีวิตประจำวันของผู้บริโภค และการดำเนินธุรกิจที่ต้องหยุดชะงัก ซึ่งมีพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดตั้งแต่ระลอกแรกจนถึงระลอกใหม่ที่พบผู้ติดเชื้อจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องอย่างมาก และประชาชนบางกลุ่มมีการเดินทางออกจากพื้นที่เพื่อกลับภูมิลำเนาอย่างไรก็ดี ภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ผ่อนคลาย ประชาชนมีการเดินทางกลับมายังพื้นที่มากขึ้น ทำให้มีการเดินทางและความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ทำให้มีการออกมาจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น และจากความกังวลของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคหันไปใช้บริการขนส่งออนไลน์มากขึ้น เพื่อลดการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง ทำให้ธุรกิจที่มีช่องทางการขายออนไลน์ขยายตัวดีขึ้น เช่นเดียวกับธุรกิจที่ยังไม่มีช่องทางออนไลน์หันมาเข้าร่วมมากขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของลูกค้า

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 50.0 ซึ่งเท่ากับค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะกลับมาฟื้นตัวได้ปกติ และประชาชนจะเดินทางกลับเข้ามาในพื้นที่ได้อย่างปกติ ทำให้มีการเดินทางและการบริโภคสินค้าในหมวดต่าง ๆ มากขึ้น

3.2.2 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคกลาง

สาขาธุรกิจที่สำคัญ: อาหารและเครื่องดื่ม ร้านอาหาร โรงแรม การขนส่งมวลชน ไม่ประจำทาง และสินค้าเกษตร

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคกลาง เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 45.4 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากมาตรการควบคุมโรคที่เข้มงวด ส่งผลให้มีการงดจัดกิจกรรมทางสังคม ทำให้การให้บริการจัดงานประชุม สัมมนา งานเลี้ยง และงานอีเวนต์ต่าง ๆ ถูกยกเลิกและเลื่อนออกไป ส่งผลกระทบต่อการให้บริการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดเบรก ร้านอาหาร ที่พัก และบริการรถรับเหมา อีกทั้งยังได้รับผลกระทบซ้ำอีกรอบในการแพร่ระบาดระลอกใหม่ ทำให้ธุรกิจฟื้นตัวได้ค่อนข้างช้า ส่วนด้านกำลังซื้อและการใช้จ่ายของผู้บริโภคได้รับผลดีจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ในโครงการเงินเยียวยา และโครงการคนละครึ่ง รวมไปถึงรายได้ภาคเกษตรกรที่ปรับตัวดีขึ้นในช่วงการเก็บเกี่ยวข้าว ทำให้ยอดขายหมวดสินค้าอุปโภคบริโภคขยายตัว

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 53.1 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์หากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด 19 คลี่คลาย ส่งผลให้การจัดกิจกรรมทางสังคมจะสามารถกลับมาดำเนินการได้อย่างปกติ

3.2.3 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคตะวันออก

สาขาธุรกิจที่สำคัญ: อาหารและเครื่องดื่ม การขนส่งสินค้า การท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคตะวันออก เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.5 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้สถานประกอบการหรือโรงงานต้องปิดกิจการชั่วคราว ส่งผลกระทบต่อปริมาณการผลิตสินค้าที่ลดลงและผลประกอบการของกิจการ รวมถึงรายได้และกำลังซื้อของภาคแรงงานที่ชะลอตัวลง อีกทั้งจากข้อจำกัดในการเดินทาง ทำให้ไม่สามารถขนส่งสินค้าหรือวัตถุดิบได้ และมีความล่าช้าในบางพื้นที่ อย่างไรก็ดี จากการผ่อนปรนมาตรการควบคุมโรค ทำให้ธุรกิจหลายสาขากลับมาเปิดดำเนินการได้ อีกทั้งจากมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวของภาครัฐ และช่วงวันหยุดยาว ส่งผลทำให้ภาคการท่องเที่ยวปรับตัวดีขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องยังชะลอตัว โดยเฉพาะที่พักโรงแรมและรถรับเหมา เนื่องจากนักท่องเที่ยวยังคงกังวลต่อการแพร่ระบาดจึงมีการท่องเที่ยวแบบเดินทางไปเช้าเย็นกลับมากกว่าการที่จะพักแรม อีกทั้งยังเลือกใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 54.3 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์การจ้างงาน

จะกลับมา ทำให้รายได้และกำลังซื้อของแรงงานปรับตัวดีขึ้น ส่งผลดีต่อการจับจ่ายใช้สอยในกลุ่มร้านอาหารและสินค้าอุปโภคบริโภค

3.2.4 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคใต้

สาขาธุรกิจที่สำคัญ: ภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ยางและพลาสติก และสินค้าเกษตร

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคใต้ เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 44.8 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากความกังวลของผู้บริโภคต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และข้อจำกัดตามมาตรการควบคุมโรคที่ส่งผลทำให้ไม่มีการเดินทาง และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวลดลง ทำให้มีการยกเลิก และ/หรือเลื่อนการจองทัวร์ ห้องพัก หรือรถรับเหมา และธุรกิจบางรายต้องปิดตัวชั่วคราว แม้ในช่วงไตรมาสที่ 3 ปัญหาการแพร่ระบาดจะปรับตัวดีขึ้น ทำให้ธุรกิจกลับมาเปิดดำเนินการได้ และมีมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐที่ช่วยกระตุ้นการออกมาจับจ่ายใช้สอย ส่งผลให้การใช้จ่ายของผู้บริโภคปรับตัวดีขึ้น (ส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และร้านอาหารที่เข้าร่วมโครงการของภาครัฐ) รวมถึงรายได้ของภาคเกษตรยังได้รับผลดีจากความต้องการสินค้าทางการเกษตรของภาคอุตสาหกรรม และการเก็บเกี่ยวผลผลิตตามฤดูกาล เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น แต่การใช้จ่ายของผู้บริโภคยังอยู่ในระดับที่ต่ำ และยังคงกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนจากมาเลเซียที่มักจะเข้ามาจับจ่ายใช้สอย

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 54.5 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์รายได้และกำลังซื้อของผู้บริโภคจะฟื้นตัวมากขึ้น รวมถึงมาตรการของภาครัฐที่จะช่วยให้ผู้บริโภคออกมาใช้จ่าย โดยเฉพาะในกลุ่มร้านอาหารที่เข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตาม การกลับมาของกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นสถานการณ์ที่ต้องคอยติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

3.2.5 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคเหนือ

สาขาธุรกิจที่สำคัญ: ภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และสินค้าเกษตร

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคเหนือ เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.4 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีการแพร่ระบาดมาตั้งแต่ช่วงต้นปี ส่งผลกระทบต่อทุกสาขาธุรกิจ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่ได้ผลกระทบโดยตรงจากข้อจำกัดของมาตรการการเดินทาง และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง ทำให้มีการยกเลิก และ/หรือเลื่อนการจองห้องพักออกไป โดยเฉพาะในจังหวัดท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เชียงใหม่และเชียงราย ที่พบผู้ติดเชื้อจำนวนมาก และจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ยังไม่กลับมา โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีน อย่างไรก็ตาม

สถานการณ์การแพร่ระบาดที่เริ่มปรับตัวดีขึ้น ภาวะเศรษฐกิจได้รับแรงสนับสนุนจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ โดยเฉพาะการบริโภคกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคจำเป็น และความต้องการสินค้าเกษตรเพื่อตกแต่งบ้านจากกลุ่มผู้บริโภคที่ทำกิจกรรมยามว่าง รวมถึงกลุ่มผลไม้ตามฤดูกาลที่ขยายตัวดีขึ้น และสามารถส่งสินค้าไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ได้

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 53.4 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จะดีขึ้น ส่งผลทำให้การท่องเที่ยวในภูมิภาคปรับตัวดีขึ้น และส่งผลดีต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การกลับมาของกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นสถานการณ์ที่ต้องคอยติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

3.2.6 ทัศนคติความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคตะวันออกเฉยเหนือ

สาขาธุรกิจที่สำคัญ: กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตร ร้านอาหาร และโรงแรม

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 43.0 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากความกังวลต่อความเปราะบางและไม่แน่นอนของรายได้ในอนาคต จากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานลดลง และผู้มีงานทำมีรายได้ลดลง อีกทั้งจากมาตรการควบคุมโรค การงดจัดกิจกรรม เช่น งานประชุม อบรม และสัมมนาต่าง ๆ ทำให้มีความต้องการใช้บริการที่พักร้านอาหารและเครื่องดื่ม อย่างไรก็ดี ในช่วงการแพร่ระบาดมีกลุ่มแรงงานที่เดินทางกลับภูมิลำเนาในพื้นที่ ทำให้มีการใช้จ่ายกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐในโครงการเงินเยียวยาและโครงการคนละครึ่ง อีกทั้งรายได้ของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นในฤดูเก็บเกี่ยวที่ช่วยเพิ่มรายได้และกำลังซื้อในการใช้จ่าย ส่งผลดีต่อร้านค้าปลีกดั้งเดิม ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) และร้านอาหาร

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 52.5 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์การเดินทางของประชาชนในพื้นที่จะปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อธุรกิจที่พักโรงแรม ร้านอาหาร แต่หากหมดระยะเวลามาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐไป ผู้ประกอบการกังวลต่อการใช้จ่ายของผู้บริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นมากนัก

3.3 ผลการสำรวจผู้ประกอบการ MSME เรื่องสภาพคล่องธุรกิจ MSME และสถานการณ์การจ้างงานภายหลังวิกฤตโควิด 19

จากการสำรวจสภาพคล่องธุรกิจ MSME และสถานการณ์การจ้างงานภายหลังวิกฤตโควิด 19 ในช่วงวันที่ 20 - 27 มิถุนายน พ.ศ. 2563 จากผู้ประกอบการ MSME จำนวน 2,582 ราย

จาก 21 สาขาธุรกิจ โดยแบ่งออกเป็นภาคการผลิต 618 ราย ภาคการค้า 912 ราย และภาคการบริการ 1,052 ราย ครอบคลุมทั้ง 6 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพฯ และปริมณฑล 684 ราย ภาคกลาง 248 ราย ภาคเหนือ 442 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 601 ราย และภาคใต้ 361 ราย พบว่า ธุรกิจ MSME ส่วนใหญ่ยังไม่มีการกู้ยืม จำนวน 1,434 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.5 และธุรกิจ MSME ที่มีการกู้ยืมเงิน จำนวน 1,148 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.5

สำหรับแหล่งกู้ยืมเงินที่ใช้จ่ายในกิจการของธุรกิจ MSME ได้ทำการสำรวจทั้งแหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงินและนอกระบบสถาบันการเงิน พบว่า ธุรกิจ MSME ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 87.8 และธุรกิจ MSME ที่มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนนอกระบบสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 12.2 และเมื่อแบ่งตามประเภทเงินทุนที่ธุรกิจ MSME เลือกกู้ยืมเงิน พบว่า ธุรกิจมีการกู้ยืมเงินจากธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.2 และรองลงมาคือ การกู้ยืมจากไฟแนนซ์/ลีสซิ่ง คิดเป็นร้อยละ 12.3 ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงิน ในส่วนแหล่งเงินทุนนอกระบบสถาบันการเงิน พบว่า ธุรกิจมีการกู้ยืมจากเพื่อน/ญาติพี่น้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.3 รองลงมาคือ การกู้ยืมจากกองแซร์ คิดเป็นร้อยละ 3.0 และลำดับอื่น ๆ

ภายหลังวิกฤตโควิด 19 ผู้ประกอบการ MSME มองว่า มาตรการพักชำระเงินต้นและดอกเบี้ยควรขยายระยะเวลามาตรการในการช่วยเหลือต่อไป คิดเป็นร้อยละ 78.9 และผู้ประกอบการ MSME ที่มองว่ายั้งไม่ควรขยายระยะเวลามาตรการ คิดเป็นร้อยละ 21.1 เมื่อพิจารณาจากกลุ่มผู้ประกอบการ MSME ที่ตอบว่าควรขยายระยะเวลามาตรการต่อจากเดิมทั้งหมด พบว่า ผู้ประกอบการ MSME ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการขยายเวลาต่อจากเดิมไม่เกิน 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือ ควรขยายเวลาจากเดิมไม่เกิน 3 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.7 และลำดับอื่น ๆ ซึ่งจากความคิดเห็นทั้งหมดของผู้ประกอบการ MSME พบว่า ระยะเวลาเฉลี่ยที่ควรขยายเวลาของมาตรการต่อจากเดิมคือ 4.7 เดือน

ประเภทเงินทุนที่ผู้ประกอบการมองว่าควรขยายระยะเวลามากที่สุดคือ สินเชื่อธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองลงมาคือ สินเชื่อส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 23.6 และลำดับอื่น ๆ

มาตรการช่วยเหลือการกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในกิจการที่ตรงตามความต้องการของธุรกิจมากที่สุดคือ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ คิดเป็นร้อยละ 59.6 รองลงมาคือ การกู้โดยไม่ต้องมีหลักค้ำประกัน คิดเป็นร้อยละ 31.2 และลำดับอื่น ๆ

วงเงินกู้สินเชื่อที่ธุรกิจต้องการจากมาตรการของภาครัฐ และระยะเวลาสินเชื่อที่ต้องการเพื่อใช้จ่ายในกิจการ พบว่า ธุรกิจ MSME ส่วนใหญ่ต้องการวงเงินกู้อยู่ในช่วง 1,000 - 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมาคือ วงเงินกู้ในช่วง 100,001 - 500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.2 และระยะเวลาที่ต้องการมากที่สุดคือ อยู่ในช่วงไม่เกิน 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 26.0 รองลงมาคือ อยู่ในช่วงไม่เกิน 12 เดือน คิดเป็นร้อยละ 25.6 และลำดับอื่น ๆ

ในส่วนของสถานการณ์การจ้างงานหลังโควิด 19 จากการสำรวจผู้ประกอบการทั้งหมด 2,582 ราย พบว่า กิจการมีจำนวนแรงงานเฉลี่ยทั้งหมด 8 คน (รวมสมาชิกในครอบครัวและเจ้าของธุรกิจ) โดยแบ่งเป็นแรงงานเฉลี่ยที่เป็นสมาชิกในครอบครัว 2 คน ลูกจ้างประจำ 4 คน และลูกจ้างรายวัน 2 คน โดยค่าจ้างแรงงานต่อต้นทุนของกิจการเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 27.5

การเปลี่ยนแปลงด้านแรงงานหลังโควิด 19 ซึ่งวิเคราะห์เฉพาะกิจการที่มีลูกจ้างประจำและลูกจ้างรายวันเท่านั้น พบว่า จำนวนแรงงานและค่าจ้าง/เงินเดือนแรงงาน กิจการส่วนใหญ่ยังไม่มี การเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 84.6 และร้อยละ 86.1 ตามลำดับ รองลงมาคือ มีการปรับลดจำนวนและค่าจ้าง/เงินเดือนแรงงานลง คิดเป็นร้อยละ 12.0 และร้อยละ 11.2 ตามลำดับ ในส่วน โบนัสและค่าอาหาร/ที่พัก/เดินทาง กิจการส่วนใหญ่ไม่มีให้อยู่แล้ว

3.4 ผลการสำรวจผู้ประกอบการ MSME การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี สัมพันธ์กับ MSME

การสำรวจผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับผู้ประกอบการ MSME ในส่วนของการตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคในด้านการใช้เทคโนโลยี จำนวน 2,786 ราย พบว่า ร้อยละ 65.1 การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่สัมพันธ์มีผลต่อธุรกิจ โดยร้อยละ 30.2 มีผลกระทบ ในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 18.9 มีผลกระทบในระดับมาก และร้อยละ 16 มีผลกระทบในระดับน้อย และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่สัมพันธ์ยังไม่ดีต่อธุรกิจ ร้อยละ 34.9

รูปแบบผลกระทบต่อธุรกิจจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีนั้น ผู้ประกอบการ MSME ร้อยละ 28.4 ระบุว่า มีจำนวนลูกค้าที่ลดลง รองลงมา ร้อยละ 27.5 ระบุว่า ลูกค้ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต และร้อยละ 15.7 ระบุว่า ราคาสินค้าและบริการในตลาดถูกกว่าปกติ จากพฤติกรรม ของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บางธุรกิจมีจำนวนลูกค้าลดลง

แผนปรับตัวทางธุรกิจกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี พบว่า ผู้ประกอบการ MSME ร้อยละ 22.4 ยังไม่มีแผนปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เนื่องจากธุรกิจระดับเล็กที่มีรูปแบบ การค้าและบริการแบบดั้งเดิม ยังไม่พร้อมและยังไม่เข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ในส่วนของผู้ประกอบการที่มีแผนการปรับตัวทางธุรกิจนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 17.4 มีการปรับใช้ เทคโนโลยี/ดิจิทัลใหม่ ๆ ในกิจการ รองลงมา ร้อยละ 15.9 คือ มีการปรับปรุงสินค้าและบริการ ให้มีความแตกต่างจากเดิม และร้อยละ 15.3 คือ เพิ่มช่องทางการขายทางออนไลน์มากขึ้น

สำหรับมาตรการที่ผู้ประกอบการ MSME ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 88.5 ต้องการความช่วยเหลือจาก ภาครัฐ โดยร้อยละ 19.7 ต้องการให้มีการจัดอบรมพัฒนาความรู้ รองลงมา ร้อยละ 18.8 ต้องการ ให้จัดหา/แนะนำเทคโนโลยี/ดิจิทัล/นวัตกรรม และร้อยละ 13.9 จัดหาแหล่งกู้ยืมให้กับกิจการ MSME เพื่อยกระดับกิจการ

สามารถสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัลได้เริ่มส่งผลกระทบต่อธุรกิจ MSME (ร้อยละ 65.1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่คือ ธุรกิจ MSME มีจำนวนลูกค้าลดลงและมีพฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ต้องการความสะดวกสบายและรวดเร็ว ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ในปัจจุบันมีสินค้าบริการและโมเดลธุรกิจที่ช่วยให้ชีวิตง่ายและสะดวกสบายมากขึ้น เช่น GrabFood, Agoda, Traveloka, LINE MAN, foodpanda หรือแม้แต่การสั่งซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ก็มีบริการส่งสินค้าถึงบ้านอีกด้วย เช่น Amazon, Lazada, Shopee, eBay เป็นต้น ทำให้ธุรกิจ MSME ต้องปรับตัวให้ทัน และจากผลสำรวจพบว่า ผู้ประกอบการ MSME ส่วนใหญ่เริ่มต้นตัว มีการปรับใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลใหม่ ๆ ในกิจการ และมีการปรับปรุงสินค้าและบริการให้มีความแตกต่างจากเดิม และเพิ่มช่องทางการขายทางออนไลน์มากขึ้น เพื่อขยายช่องทางให้กลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ ๆ หันมาสนใจสินค้า แต่ยังมีอีกร้อยละ 22.4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ยังไม่มีแผนหรือเริ่มปรับตัวแต่อย่างใด ในด้านของมาตรการความช่วยเหลือจากภาครัฐที่ผู้ประกอบการธุรกิจ MSME ต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้มีการจัดอบรมพัฒนาความรู้ หรือจัดหา/แนะนำเทคโนโลยี/ดิจิทัล/นวัตกรรมในการนำมาใช้ให้ตรงกับธุรกิจและความต้องการของลูกค้า อีกทั้งยังต้องการให้ภาครัฐจัดหาแหล่งกักขังให้กับกิจการ MSME เพื่อยกระดับกิจการให้ดีขึ้นอีกด้วย

บทที่ 4

จำนวนและการจ้างงาน วิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม ปี 2563

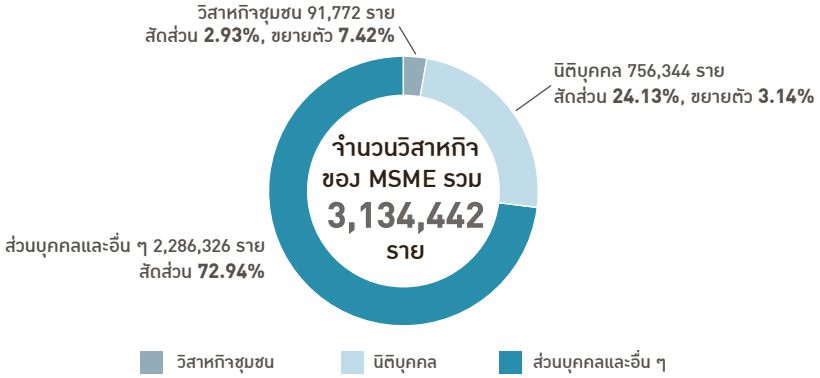
4.1 จำนวน MSME ตามนิยามใหม่

จำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งประเทศ ณ สิ้นปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 3,134,442 ราย มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 0.95 เมื่อเทียบกับ MSME ในปีที่ผ่านมา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.54 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศ โดยเป็นวิสาหกิจขนาดย่อย (Micro) จำนวนทั้งสิ้น 2,673,992 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 84.92 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศ วิสาหกิจขนาดย่อม (SE) จำนวนทั้งสิ้น 415,673 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.20 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศ เป็นวิสาหกิจขนาดกลาง จำนวน 44,847 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.42

4.1.1 ภาพรวมจำนวนวิสาหกิจ

เมื่อพิจารณาถึงจำนวน MSME ที่จำแนกตามประเภทการจัดตั้งปี 2563 นั้น สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท ได้แก่ นิติบุคคล มีจำนวน 756,344 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.13 ของจำนวน MSME รวมทั้งประเทศ ส่วนบุคคลและอื่น ๆ มีจำนวน 2,286,326 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 72.94 ของจำนวน MSME รวมทั้งประเทศ และวิสาหกิจชุมชน มีจำนวน 91,772 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.93 ของจำนวน MSME รวมทั้งประเทศ ดังภาพที่ 4.1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

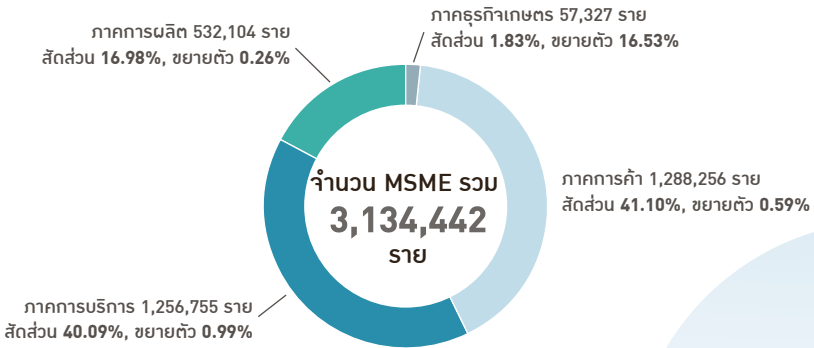
ภาพที่ 4.1 จำนวน MSME จำแนกตามประเภทการจัดตั้ง ปี 2563

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

MSME กระจายตัวอยู่ในภาคการค้ามากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 1,288,256 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 41.10 ของจำนวน MSME ทั้งประเทศ รองลงมาอยู่ในภาคการบริการ มีจำนวน 1,256,755 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.09 ในภาคการผลิตมีจำนวน 532,104 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.98 และภาคธุรกิจเกษตร 57,327 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.83 ดังภาพที่ 4.2 และตารางที่ 4.1

ภาพที่ 4.2 จำนวน MSME จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ปี 2563

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ตารางที่ 4.1 จำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำแนกตามกลุ่มธุรกิจและประเภทการจัดตั้ง ปี 2562 - ปี 2563 (หน่วย: ราย)

กลุ่มธุรกิจ	Micro		SE		ME		MSME		LE		Ujs-u		Total	
	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563
ผู้ประกอบการรวม	2,645,084	2,673,922	415,772	415,673	44,290	44,847	3,105,096	3,134,442	14,641	14,454	0	1	3,119,738	3,148,897
• ภาคการค้า	1,122,906	1,127,341	137,511	137,715	20,323	21,200	1,280,700	1,288,256	6,524	6,540	0	0	1,287,264	1,294,796
• ภาคการผลิต	1,030,634	1,045,764	197,508	195,050	16,323	15,941	1,244,465	1,256,755	4,042	3,897	1	0	1,248,508	1,260,652
• ภาคการบริการ	484,526	445,502	79,020	79,227	7,352	7,375	530,698	532,104	4,002	3,940	0	0	534,700	536,044
• ภาคธุรกิจเกษตร	47,218	55,315	1,683	1,681	292	331	49,193	57,327	73	77	0	0	49,266	57,404
ไม่สามารถระบุถึงธุรกิจได้														
ปีบุคคล	389,724	412,226	302,449	302,400	41,161	41,718	783,334	756,344	14,405	14,218	1	1	747,740	770,563
• ภาคการค้า	118,434	122,791	104,501	106,705	19,456	20,333	242,391	249,829	6,437	6,453	0	0	246,828	256,282
• ภาคการผลิต	225,665	240,653	148,564	146,106	14,653	14,271	388,882	401,030	3,922	3,777	1	1	392,805	404,807
• ภาคการบริการ	43,121	45,846	47,701	47,908	6,760	6,783	97,582	100,537	3,973	3,911	0	0	101,555	104,448
• ภาคการเกษตร	2,504	2,936	1,683	1,681	292	331	4,479	4,948	73	77	0	0	4,552	5,025
ไม่สามารถระบุถึงธุรกิจได้	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ส่วนกลางและอื่น ๆ	2,169,924	2,169,924	113,273	113,273	3,129	3,129	2,286,326	2,286,326	236	236			2,286,562	2,286,562
• ภาคการค้า	1,001,922	1,001,922	33,010	33,010	867	867	1,035,799	1,035,799	87	87			1,035,886	1,035,886
• ภาคการผลิต	800,614	800,614	48,944	48,944	1,670	1,670	851,228	851,228	120	120			851,348	851,348
• ภาคการบริการ	367,388	367,388	31,319	31,319	592	592	399,299	399,299	29	29			399,328	399,328
ไม่สามารถระบุถึงธุรกิจได้														
วิสาหกิจชุมชน	85,436	91,772					85,436	91,772					85,436	91,772
• ภาคการค้า	2,550	2,628					2,550	2,628					2,550	2,628
• ภาคการบริการ	4,355	4,497	0	0	0	0	4,355	4,497					4,355	4,497
• ภาคการผลิต	33,817	32,268	0	0	0	0	33,817	32,268					33,817	32,268
• ภาคการเกษตร	44,714	52,379					44,714	52,379					44,714	52,379
ไม่สามารถระบุถึงธุรกิจได้														

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, สำนักงานประกันสังคม

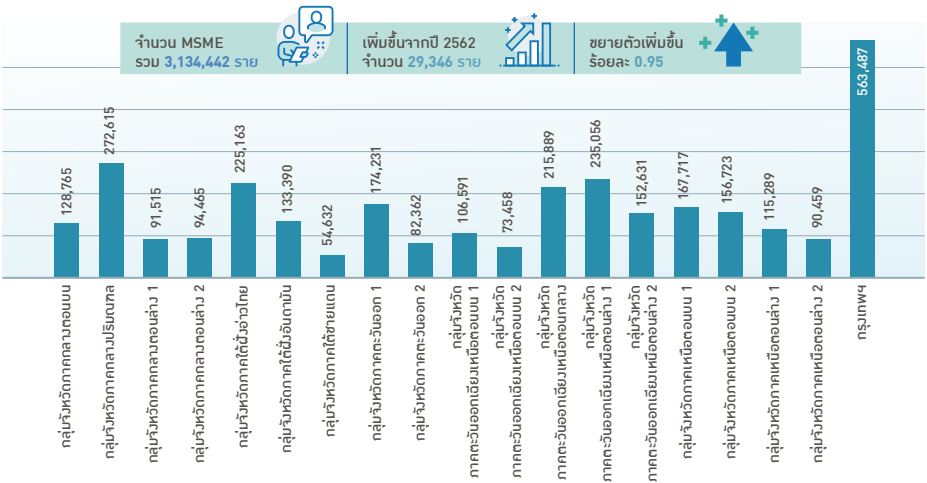
หมายเหตุ: 1) ส่วนบุคคล หมายถึง สถานประกอบการที่เจ้าของเป็นบุคคลธรรมดาคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน และให้หมายถึงทั้งส่วนสามัญและส่วนพิเศษ

2) ภาคธุรกิจเกษตร คือ วิสาหกิจที่อยู่ในประเภทกิจกรรมทางธุรกิจ หมวด A (01-03) โดยเป็นฐานข้อมูลเฉพาะธุรกิจประเภทวิสาหกิจชุมชน และไม่รวมธุรกิจประเภทบุคคลธรรมดา

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

สำหรับภาพรวมจำนวน MSME จำแนกตามกลุ่มจังหวัด ในปี 2563 พบว่า มีจำนวน MSME อยู่ในกรุงเทพฯ มากที่สุดคือ 563,487 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.98 ของจำนวนทั้งประเทศ ส่วนในกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ นั้น กลุ่มจังหวัดภาคกลางและปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วยนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีจำนวน MSME สูงสุด มีจำนวน 272,615 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.70 ของ MSME ทั้งประเทศ โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.18 รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 จำนวน MSME จำแนกตามกลุ่มจังหวัด ปี 2563

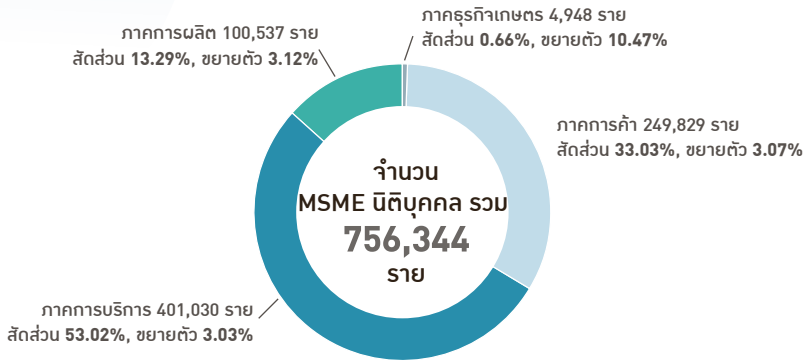

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

4.1.2 ภาพรวมจำนวน MSME ที่เป็นนิติบุคคล

ในปี 2563 จำนวน MSME ที่เป็นนิติบุคคลจะอยู่ในภาคการบริการมากที่สุด จำนวน 401,030 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.02 ของจำนวน MSME ที่เป็นนิติบุคคลรวมทั้งประเทศ ขยายตัวร้อยละ 3.03 รองลงมาอยู่ในภาคการค้า มีจำนวน 249,829 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.03 ขยายตัวร้อยละ 3.07 ภาคการผลิตมีจำนวน MSME 100,537 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.29 ขยายตัวร้อยละ 3.12 และอยู่ในภาคธุรกิจเกษตร จำนวน 4,948 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.66 ดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 จำนวน MSME นิติบุคคล จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ

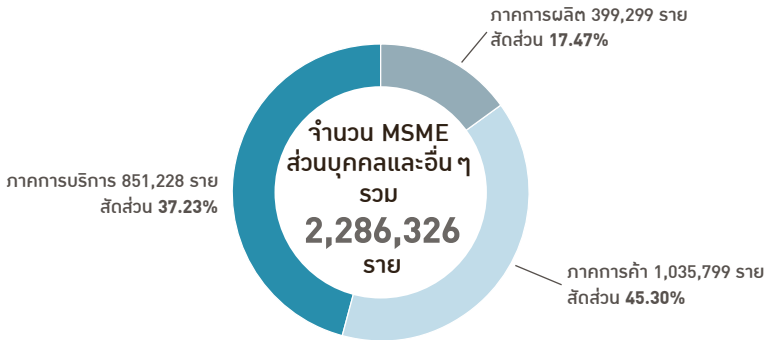
ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

จำนวน MSME นิติบุคคลหมวดใหญ่การขายส่งและขายปลีก (หมวด G) จำนวน 249,829 ราย อยู่ในหมวดย่อยการขายส่งยกเว้นยานยนต์และจักรยายนยนต์มากที่สุด มีจำนวน 124,489 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2562 จำนวน 3,568 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.49 ของจำนวน MSME ที่เป็นนิติบุคคลทั้งประเทศ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.95 เมื่อเทียบกับหมวดเดียวกันของปีที่ผ่านมา และอยู่ในกรุงเทพฯ มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 285,957 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.81 ของ MSME ที่เป็นนิติบุคคลทั้งประเทศ รองลงมาอยู่ในจังหวัดชลบุรี โดยจังหวัดที่มีจำนวน MSME นิติบุคคลน้อยที่สุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1.3 ภาพรวมจำนวน MSME ที่เป็นส่วนบุคคลและอื่น ๆ

จำนวน MSME ที่เป็นส่วนบุคคลและอื่น ๆ จะอยู่ในภาคการค้ามากที่สุด จำนวน 1,035,799 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 45.30 ของจำนวน MSME ที่เป็นส่วนบุคคลรวมทั้งประเทศ รองลงมาอยู่ในภาคการบริการ มีจำนวน 851,228 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.23 และภาคการผลิต มีจำนวน MSME 399,299 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.47 ดังภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 จำนวน MSME ส่วนบุคคลและอื่น ๆ จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ

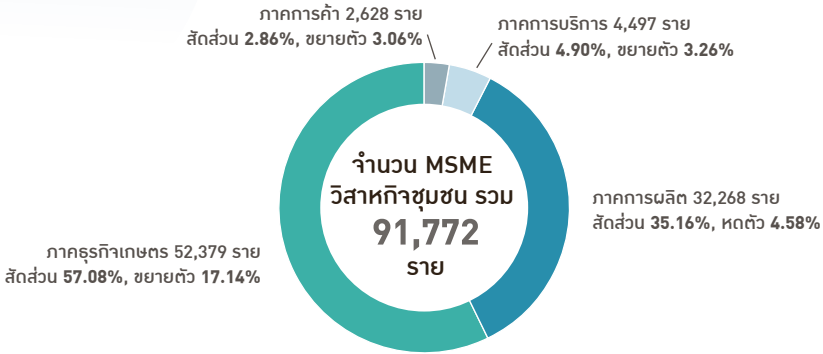
ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

จำนวน MSME ที่เป็นส่วนบุคคลอยู่ในหมวดใหญ่การขายส่งและการขายปลีก (หมวด G) จำนวน 1,035,799 ราย ซึ่งอยู่ในหมวดย่อยการขายปลีกยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์มากที่สุด มี MSME จำนวน 799,076 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.95 ของจำนวน MSME ที่เป็นส่วนบุคคลและอื่น ๆ รวมทั้งประเทศ และอยู่ในกรุงเทพฯ มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 277,410 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.13 ของ MSME ที่เป็นส่วนบุคคลและอื่น ๆ รวมทั้งประเทศ รองลงมาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจังหวัดที่มีจำนวน MSME ส่วนบุคคลและอื่น ๆ น้อยที่สุดคือ จังหวัดสมุทรสงคราม

4.1.4 ภาพรวมจำนวน MSME ที่เป็นวิสาหกิจชุมชน

ในปี 2563 จำนวนวิสาหกิจที่เป็นวิสาหกิจชุมชน มีจำนวนทั้งสิ้น 91,772 ราย และจัดได้เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) ทั้งหมด (อยู่ในวิสาหกิจขนาดย่อย (Micro) ทั้งหมด) โดยอยู่ในภาคธุรกิจเกษตรมากที่สุด จำนวน 52,379 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 57.08 ขยายตัวร้อยละ 17.14 รองลงมาอยู่ในภาคการผลิต มีจำนวน MSME 32,268 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.16 หดตัวร้อยละ 4.58 ส่วนภาคการบริการมีจำนวน MSME 4,497 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.90 ขยายตัวร้อยละ 3.26 และภาคการค้ามีจำนวน MSME 2,628 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.86 ขยายตัวร้อยละ 3.06 ตามภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 จำนวน MSME วิสาหกิจชุมชน จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ปี 2563

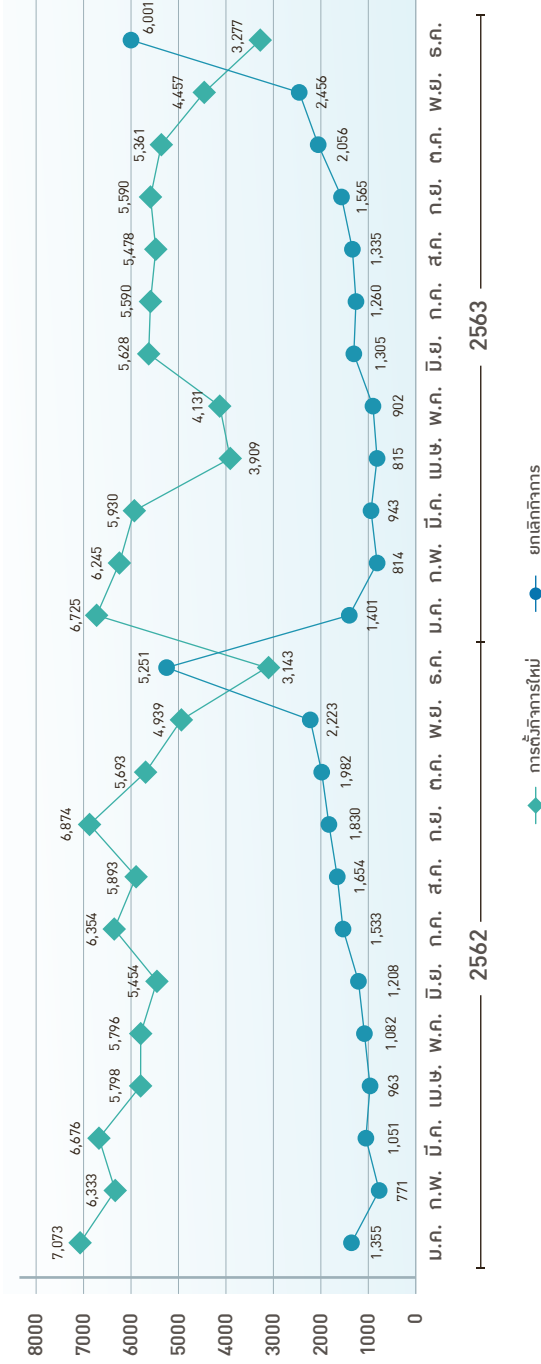
ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

จำนวน MSME ที่เป็นวิสาหกิจชุมชนอยู่ในหมวดย่อยการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์มากที่สุด มีจำนวน 50,012 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2562 จำนวน 7,312 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 54.50 ของจำนวน MSME ที่เป็นวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 17.12 เมื่อเทียบกับหมวดเดียวกันของปีที่ผ่านมา รองลงมาคือ หมวดย่อยการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ดมากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 5,136 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.60 รองลงมาอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ มีจำนวน 4,178 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.55 โดยจังหวัดที่มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนน้อยที่สุดคือ กรุงเทพฯ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 120 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.13

4.2 การจัดตั้งและยกเลิกกิจการนิติบุคคล ปี 2563

จำนวนกิจการ MSME จัดตั้งใหม่ในปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 62,321 ราย ในส่วนการยกเลิกและเสร็จชำระบัญชีปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 20,853 ราย

ภาพที่ 4.7 การจัดตั้งและยกเลิกกิจการมีบุคคลของ MSME

สำหรับนิติบุคคล MSME ที่จัดตั้งกิจการใหม่ จำแนกตามหมวดธุรกิจสูงสุด 5 อันดับ ในปี 2563 พบว่า นิติบุคคลที่จัดตั้งกิจการใหม่สูงสุดคือ ธุรกิจการขายส่งยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์ มีจำนวน 11,243 ราย รองลงมาคือ ธุรกิจการขายปลีกยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์ จำนวน 8,918 ราย และธุรกิจการก่อสร้างอาคาร จำนวน 6,318 ราย ตามลำดับ

สำหรับนิติบุคคล MSME ที่จดทะเบียนเล็ก จำแนกตามหมวดธุรกิจ (หมวดย่อย) สูงสุด 5 อันดับ ในปี 2563 ได้แก่ ธุรกิจการขายส่งยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์ มีจำนวน 4,436 ราย รองลงมาคือ ธุรกิจการขายปลีกยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์ จำนวน 2,609 ราย และธุรกิจการก่อสร้างอาคาร จำนวน 1,828 ราย ตามลำดับ

สำหรับนิติบุคคล MSME ที่สิ้นสภาพอื่น ๆ จำแนกตามหมวดธุรกิจ (หมวดย่อย) สูงสุด 5 อันดับ ในปี 2563 ได้แก่ ธุรกิจการขายส่งยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์ มีจำนวน 6,300 ราย รองลงมาคือ ธุรกิจการก่อสร้างอาคาร จำนวน 3,912 ราย และกิจกรรมการพนันและการเสี่ยงโชค จำนวน 2,632 ราย ตามลำดับ

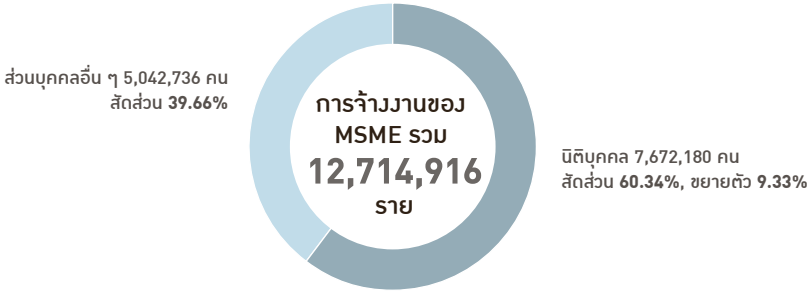
4.3 การจ้างงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

4.3.1 ภาพรวมการจ้างงาน

ในปี 2563 มีการจ้างงานในกิจการทุกขนาดรวมทั้งสิ้น 17,734,161 คน โดยเป็นการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดใหญ่ (LE) 5,019,245 คน และเป็นการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) จำนวน 12,714,916 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71.70 ของการจ้างงานรวมทั้งหมด โดยที่วิสาหกิจขนาดย่อม (Micro) จะมีสัดส่วนต่อการจ้างงานรวมสูงที่สุดถึงร้อยละ 29.74 และยังมีสัดส่วนต่อ MSME สูงที่สุดถึงร้อยละ 41.48

เมื่อพิจารณาถึงการจ้างงาน MSME ที่จำแนกตามประเภทการจัดตั้ง ปี 2563 นั้น สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ การจ้างงานนิติบุคคล มีจำนวน 7,672,180 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.34 ของการจ้างงาน MSME รวมทั้งประเทศ และการจ้างงานส่วนบุคคลและอื่น ๆ มีจำนวน 5,042,736 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 39.66 ของการจ้างงาน MSME รวมทั้งประเทศ ดังภาพที่ 4.8

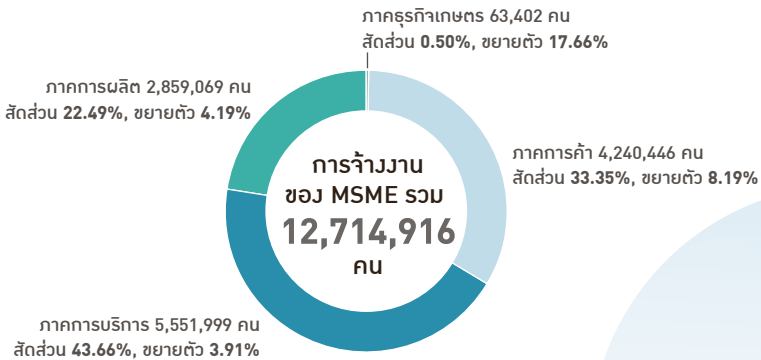
ภาพที่ 4.8 การจ้างงาน MSME จำแนกตามประเภทการจัดตั้ง ปี 2563

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

การจ้างงาน MSME อยู่ในกลุ่มภาคการบริการมากที่สุด จำนวน 5,551,999 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.66 ของการจ้างงานภาคการบริการทั่วประเทศ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.91 เมื่อเทียบกับการจ้างงานในภาคการบริการของ MSME ในปีที่ผ่านมา รองลงมาอยู่ในภาคการค้า จำนวน 4,240,446 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.35 ของการจ้างงานภาคการค้าทั่วประเทศ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.19 อยู่ในภาคการผลิต จำนวน 2,859,069 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.49 ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.19 และอยู่ในภาคธุรกิจเกษตร (เฉพาะธุรกิจนิติบุคคล) จำนวน 63,402 คน ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.50 ดังภาพที่ 4.9 และตารางที่ 4.2

ภาพที่ 4.9 การจ้างงาน MSME จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ปี 2563

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ตารางที่ 4.2 จำนวนและสัดส่วนการจ้างงาน จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ปี 2562 - ปี 2563

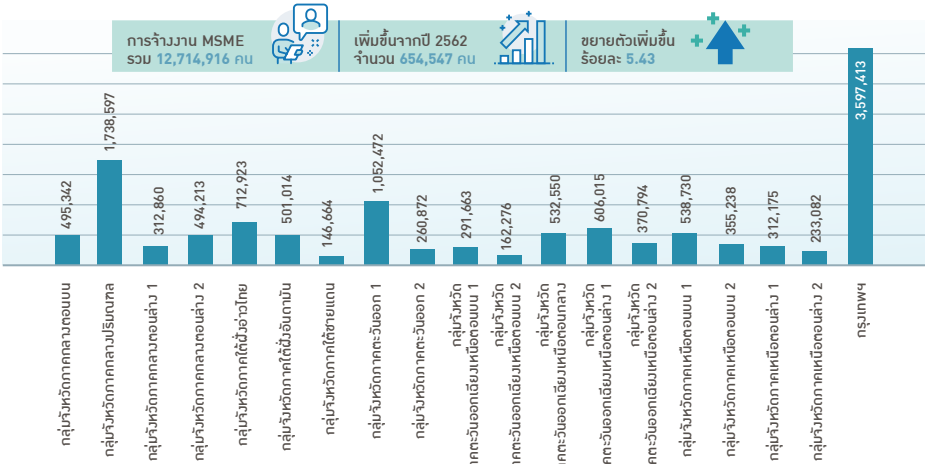
กลุ่มธุรกิจ	Micro		SE		ME		MSME		LE		Total	
	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2562	ปี 2563
ผู้ประกอบการรวม	5,425,830	5,274,729	4,189,441	4,997,999	2,445,098	2,442,188	12,060,369	12,714,916	5,296,687	5,019,245	17,387,086	17,734,161
• ภาคการค้า	2,261,239	2,235,342	1,088,740	1,381,625	569,510	623,479	3,919,489	4,240,446	1,119,945	1,095,480	5,039,434	5,335,926
• ภาคการบริการ	2,362,160	2,228,014	1,941,146	2,317,025	1,039,681	1,006,960	5,342,987	5,551,999	1,728,834	1,617,000	7,071,821	7,168,999
• ภาคการผลิต	791,681	798,624	1,136,538	1,270,131	815,789	790,314	2,744,008	2,859,069	2,419,111	2,281,066	5,163,119	5,140,135
• ภาคการเกษตร	10,750	12,749	23,017	29,218	20,118	21,435	53,885	63,402	28,797	25,699	82,682	89,101
นิคมอุตสาหกรรม	1,685,512	1,534,411	3,053,126	3,861,684	2,278,995	2,276,085	7,017,633	7,672,180	5,242,492	4,965,050	12,260,125	12,637,230
• ภาคการค้า	482,022	456,125	793,451	1,086,336	525,864	579,833	1,801,337	2,122,294	1,101,880	1,077,415	2,903,217	3,199,709
• ภาคการบริการ	1,006,029	871,883	1,470,545	1,846,424	963,354	930,633	3,439,928	3,648,940	1,704,255	1,592,421	5,144,183	5,241,361
• ภาคการผลิต	186,711	193,654	766,113	899,706	769,659	744,184	1,722,483	1,837,544	2,407,560	2,269,515	4,130,043	4,107,059
• ภาคการเกษตร	10,750	12,749	23,017	29,218	20,118	21,435	53,885	63,402	28,797	25,699	82,682	89,101
ส่วนบุคคลและอื่น ๆ	3,740,318	3,740,318	1,136,315	1,136,315	166,103	166,103	5,042,736	5,042,736	54,195	54,195	5,096,931	5,096,931
• ภาคการค้า	1,779,217	1,779,217	295,289	295,289	43,646	43,646	2,118,152	2,118,152	18,065	18,065	2,136,217	2,136,217
• ภาคการบริการ	1,356,131	1,356,131	470,601	470,601	76,327	76,327	1,903,059	1,903,059	24,579	24,579	1,927,638	1,927,638
• ภาคการผลิต	604,970	604,970	370,425	370,425	46,130	46,130	1,021,525	1,021,525	11,551	11,551	1,033,076	1,033,076

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักงานประกันสังคม, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

หมายเหตุ: ภาคธุรกิจเกษตร คือ ธุรกิจที่อยู่ในประเภทกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หมวด A (01-03) โดยเป็นฐานข้อมูลเฉพาะธุรกิจประเภทที่บุคคลและวิสาหกิจชุมชน ยังไม่รวมธุรกิจประเภทบุคคลธรรมดา
ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

เมื่อพิจารณาถึงการจ้างงานของ MSME จำแนกตามพื้นที่ พบว่า มีการกระจายตัวของการจ้างงานอยู่ในกรุงเทพฯ สูงที่สุด จำนวน 3,597,413 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.29 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รองลงมาคือ กลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล และภาคตะวันออก 1 ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10 การจ้างงาน MSME จำแนกตามกลุ่มจังหวัด ปี 2563

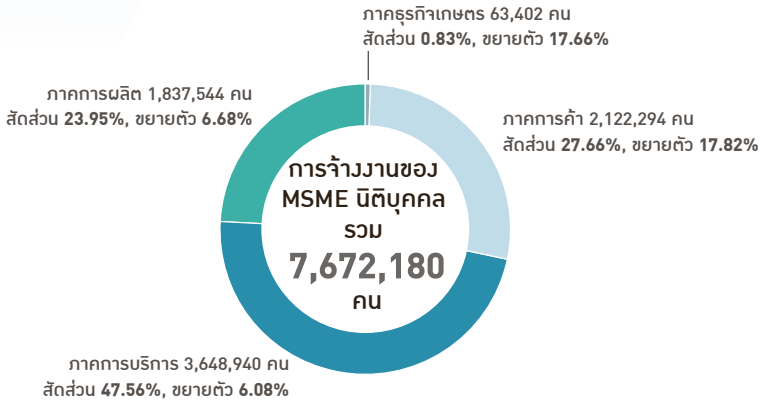

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

4.3.2 การจ้างงาน MSME ที่เป็นนิติบุคคล

สำหรับการจ้างงานใน MSME ที่เป็นนิติบุคคล พบว่า ในปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 7,672,180 คน ขณะที่ในปี 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 7,017,633 คน เพิ่มขึ้น 654,547 คน ขยายตัวร้อยละ 9.33 โดยอยู่ในภาคการบริการมากที่สุด จำนวน 3,648,940 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 47.56 ของการจ้างงาน MSME นิติบุคคลรวมทั้งประเทศ ขยายตัวร้อยละ 6.08 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา รองลงมาอยู่ในภาคการค้า มีจำนวน 2,122,294 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.66 ขยายตัวร้อยละ 17.82 ภาคการผลิต จำนวน 1,837,544 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.95 ขยายตัวร้อยละ 6.68 ส่วนในภาคธุรกิจเกษตร มีจำนวน 63,402 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.83 ขยายตัวร้อยละ 17.66 ดังภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 การจ้างงาน MSME นิติบุคคล จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ปี 2563

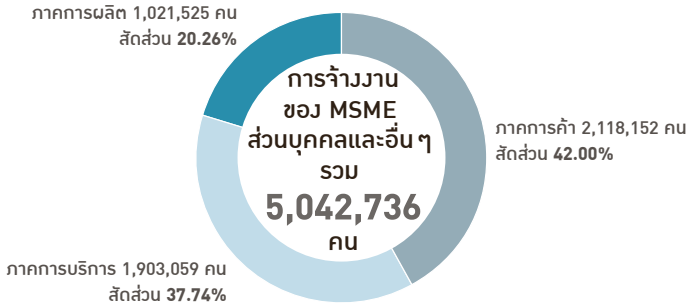
ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

การจ้างงาน MSME นิติบุคคลอยู่ในหมวดใหญ่การขายส่งและขายปลีก (หมวด G) จำนวน 2,122,294 คน ซึ่งอยู่ในหมวดย่อยการขายส่งยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์มากที่สุด มีจำนวน 1,064,051 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.87 ของการจ้างงาน MSME ที่เป็นนิติบุคคลทั่วประเทศ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 18.62 รองลงมาคือ หมวดด้านการผลิต (หมวด C) และหมวดการก่อสร้าง (หมวด F) ซึ่งกรุงเทพฯ จะมีการจ้างงาน MSME นิติบุคคลสูงที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 2,894,841 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.73 ของการจ้างงาน MSME ที่เป็นนิติบุคคลทั่วประเทศ รองลงมาอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยจังหวัดที่มีการจ้างงาน MSME ที่เป็นนิติบุคคลน้อยที่สุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.3.3 การจ้างงานใน MSME ส่วนบุคคลและอื่น ๆ

ส่วนการจ้างงาน MSME ส่วนบุคคลและอื่น ๆ นั้น พบว่า ในปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,096,931 คน ซึ่งเป็นการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) จำนวน 5,042,736 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 98.94 ของการจ้างงานในกลุ่มวิสาหกิจส่วนบุคคลและอื่น ๆ รวมทั้งประเทศ โดยอยู่ในภาคการค้ามากที่สุด จำนวน 2,118,152 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.00 รองลงมาอยู่ในภาคการบริการ มีจำนวน 1,903,059 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.74 ส่วนภาคการผลิต จำนวน 1,021,525 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.26 ดังภาพที่ 4.12

ภาพที่ 4.12 การจ้างงานใน MSME ที่เป็นส่วนบุคคลและอื่น ๆ จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ปี 2563

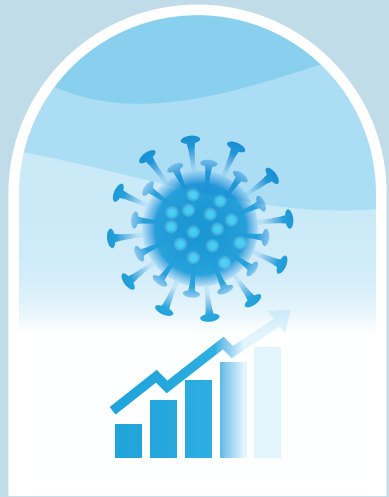

ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

สำหรับการจ้างงานใน MSME ส่วนบุคคลและอื่น ๆ จะอยู่ในหมวดใหญ่การขายส่งและขายปลีก (หมวด G) มากที่สุด จำนวน 2,118,152 คน ซึ่งอยู่ในหมวดย่อยการขายปลีกยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์มากที่สุด มีจำนวน 1,508,547 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.92 ของการจ้างงาน MSME ส่วนบุคคลและอื่น ๆ รวมทั้งประเทศ รองลงมาคือ หมวดการผลิต (หมวด C) และหมวดที่พักแรมและบริการด้านอาหาร (หมวด I) ซึ่งกรุงเทพฯ มีการจ้างงาน MSME ส่วนบุคคลและอื่น ๆ มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 702,572 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.93 ของการจ้างงาน MSME ส่วนบุคคลและอื่น ๆ รวมทั้งประเทศ รองลงมาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจังหวัดที่มีการจ้างงาน MSME ที่เป็นส่วนบุคคลและอื่น ๆ น้อยที่สุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ การสำรวจยอดขาย รายไตรมาสของ MSME ในช่วงปี 2562 - 2563

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลการสำรวจยอดขายรายไตรมาสจากสำนักงานสถิติแห่งชาติอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และติดตามสถานการณ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการสำรวจยอดขายรายไตรมาสได้จัดทำตั้งแต่ปี 2544 เพื่อใช้ในการติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าขายหรือรายรับของสถานประกอบการเป็นรายไตรมาส โดยการสำรวจครอบคลุมสถานประกอบการที่มีคนทำงานตั้งแต่ 1 คนขึ้นไปทั่วประเทศ ที่ประกอบธุรกิจขายปลีก ที่พักรแรม การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การผลิตภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และรายการโทรทัศน์ การบันทึกเสียงลงบนสื่อ ฯลฯ การให้เช่าของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือนและกิจกรรมบริการอื่น ๆ ส่วนบุคคล การสำรวจจัดตามมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย ปี 2552 โดยมีจำนวนสถานประกอบการตัวอย่างไตรมาสละ 12,990 แห่ง

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น ผู้วิเคราะห์ได้จัดทำข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจยอดขายรายไตรมาสในปี 2562 - 2563 โดยดำเนินการกำหนดขนาดตามนิยามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับกิจการ โดยใช้รายได้ต่อปีเพื่อกำหนดขนาดกิจการ โดยการวิเคราะห์ในครั้งนี้นำวิธีการเปรียบเทียบในรูปแบบร้อยละเฉลี่ยและดัชนีปีฐาน เพื่อให้การเปรียบเทียบในแต่ละช่วงเวลามีความถูกต้องมากที่สุด โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละไตรมาสมีจำนวนเฉลี่ยไตรมาสละ 5,700 ตัวอย่างต่อไตรมาส ประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การขายปลีกยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์ที่พักรแรม การบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม กิจกรรมการให้เช่าและให้เช่าแบบลีสซิ่ง กิจกรรมการสร้างสรรค์ศิลปะและความบันเทิง กิจกรรมด้านการกีฬา ความบันเทิงและนันทนาการ การซ่อมคอมพิวเตอร์และของใช้ส่วนบุคคลฯ และกิจกรรมการบริการอื่น ๆ ส่วนบุคคล

แนวโน้มอัตราการขยายตัวของ GDP ในปี 2020 ลดลงในทุกประเทศ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งเป็นวิกฤตใหญ่ที่กระทบภาวะเศรษฐกิจโลกและทุกประเทศ ซึ่งหลายประเทศได้เกิดการระบาดอย่างหนักทั้งในทวีปอเมริกาและยุโรป รวมทั้งในประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากการลดลงของนักท่องเที่ยวต่างชาติและการท่องเที่ยวภายในประเทศ จากการคาดการณ์ของ unwto.org พบว่า ในภาพรวมของโลกการท่องเที่ยวจะฟื้นตัวในช่วงกลาง - ปลายปี 2021 โดยในภาพรวมการค้นหาโรงแรมในช่วงเดือนเมษายน 2021 ยังคงลดลง คิดเป็นร้อยละ 20.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ในส่วนการจองโรงแรมในช่วงเดือนเมษายน 2021 ยังคงลดลง คิดเป็นร้อยละ 9.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เมื่อพิจารณาในพื้นที่อาเซียน พบว่ามีการค้นหาห้องพักเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 4.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ในส่วนอัตราการจองโรงแรมยังคงลดลงคิดเป็นร้อยละ 7.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน แต่ในภาพรวมจะพบว่าแนวโน้มมีการปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้จะยังไม่เข้าสู่สภาวะปกติก็ตาม ปัจจัยหลักที่ทำให้ยอดขายรายไตรมาสของ MSME ลดลงในปี 2563 เป็นผลกระทบจากภาวะการจ้างงาน สอดคล้องกับความเห็นของผู้ประกอบการที่ให้ความเห็นว่ากำลังซื้อหายไป จากข้อมูลจำนวนผู้ประกันตนในมาตรา 33 ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนเมษายน และลดลงต่อเนื่องมาตลอดรวมทั้งข้อมูลผู้ประกันตนขอรับผลประโยชน์ทั้งในกรณีว่างงานและเลิกจ้างมีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 103.30 และ 297.88 ตามลำดับ ณ เดือนมีนาคม 2564 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านกำลังซื้อกับการจ้างงาน เป็นปัจจัยที่กระทบต่อยอดขายของผู้ประกอบการเป็นอย่างมาก

ผลการวิเคราะห์ยอดขายรายไตรมาสของ MSME ในช่วงปี 2562 - 2563 ในสาขาภาคการค้าและบริการที่สำคัญ พบว่าทุกกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงปลายปี 2562 และตลอดปี 2563 โดยผลกระทบมีระดับความรุนแรงมากในหลายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบรุนแรง ได้แก่ กิจกรรมที่พักรวม การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และการให้เช่าและการให้เช่าแบบลีสซิ่ง โดยปัจจัยหลักเกิดจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยทั่วโลก การชะลอการเดินทางต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวในทุกกลุ่มประเทศ ประกอบกับความต้องการสินค้าต่าง ๆ ที่กลุ่มสินค้าส่งออกมีความต้องการลดลงเป็นอย่างมาก จากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กล่าวมาอย่างรุนแรงในช่วงกลางปี 2563

โดยแนวโน้มในช่วงไตรมาสที่ 4/2563 ยอดขายมีแนวโน้มดีขึ้นต่อเนื่อง แต่ยังไม่กลับสู่สภาวะปกติเหมือนปี 2562 โดยระดับเฉลี่ยของยอดขายในปี 2563 ลดลงเฉลี่ยทุกสาขา คิดเป็นร้อยละ 45.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน

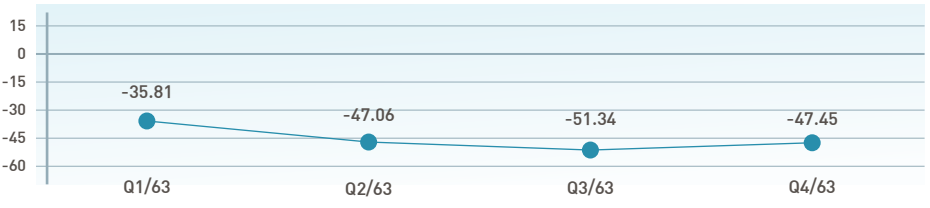
ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาที่พักแรมและการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว พบว่าดัชนีทั้ง 2 สาขามีลักษณะคล้ายกัน โดยในสาขาที่พักแรมจะพบว่าระดับการลดลงของค่าดัชนีในไตรมาสที่ 2/2563 อยู่ที่ระดับ 68.26 และลงมาอยู่ที่ระดับ 29.56 ซึ่งค่าดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าระดับผลกระทบในด้านยอดขายของสาขาที่พักแรมมีความรุนแรงมากจากการไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงการจำกัดการเดินทางเข้าประเทศ และนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มีการชะลอการเดินทางออกไป ด้วยสถานการณ์ความรุนแรงของการแพร่ระบาดในต่างประเทศ และเป็นกลุ่มประเทศที่เป็นประเทศหลักในตลาดท่องเที่ยว เช่น ประเทศจีน เป็นต้น และพบว่าในช่วงไตรมาสที่ 3 - ไตรมาสที่ 4/2563 แนวโน้มดัชนีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากความสามารถในการควบคุมการแพร่ระบาดในประเทศได้ ประชาชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้ตามปกติมากขึ้น แต่ยังไม่กลับสู่สภาวะปกติเหมือนในช่วงปี 2562 จากองค์ประกอบในด้านกำลังซื้อ ภาวะการว่างงานจากการปิดกิจการในหลาย ๆ กิจกรรมทางเศรษฐกิจในช่วงไตรมาสที่ 2/2563

ในกิจกรรมการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มพบว่า ดัชนีมีแนวโน้มลดลงในไตรมาสที่ 2/2563 ในระดับที่มากกว่าที่พักแรม อยู่ที่ระดับ 59.0 จากความกังวลของผู้บริโภคในการรับประทานอาหาร และจากมาตรการห้ามนั่งในร้านและจำกัดเวลาการขาย แต่แนวโน้มการปรับตัวในสาขานี้กลับมีค่าดัชนีที่เพิ่มขึ้นสูงกว่าสาขาที่พักแรม โดยดัชนีกลับขึ้นมาที่ระดับ 36.49 จากการปรับตัวของผู้ประกอบการที่ใช้เครื่องมือออนไลน์มากขึ้นและการมีแพลตฟอร์มการส่งอาหารที่รองรับอยู่เดิม

ในกิจกรรมการสร้างสรรค์ศิลปะและความบันเทิงมีค่าดัชนีลดลงอย่างต่อเนื่องในปี 2563 และลดลงต่ำสุดในไตรมาสที่ 3/2563 อยู่ที่ระดับ 14.18 จากมาตรการลดการรวมกลุ่มในช่วงไตรมาสก่อนหน้า เช่นเดียวกับกิจกรรมด้านกีฬา ความบันเทิงและนันทนาการ ที่มีผลกระทบเช่นเดียวกัน แต่ในกิจกรรมด้านการกีฬายังคงสามารถดำเนินการแข่งขันได้ในบางช่วงและมีระบบการจัดการด้านการเข้าชมของผู้ชม ทำให้ในช่วงไตรมาสที่ 3/2563 และไตรมาสที่ 4/2563 ค่าดัชนียังคงกลับไปอยู่ที่ระดับ 58.87 และ 58.38 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 ค่าดัชนียังคงต่ำกว่ามาก และแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ยังคงไม่เป็นปกติ

เมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบดัชนีปีฐานแล้ว ยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณของมูลค่ายอดขายรายไตรมาสในปี 2563 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 ในรูปแบบอัตราการขยายตัว สามารถสะท้อนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบจะเปรียบเทียบในไตรมาสเดียวกันในปี 2563 เทียบกับปี 2562 (year on year) โดยผลที่ได้จะสะท้อนให้เห็นว่ามูลค่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับภาพรวมของยอดขายรายไตรมาสมิดังนี้

อัตราการขยายตัวของยอดขายรายไตรมาสของ MSME ไตรมาสที่ 1 - ไตรมาสที่ 4/2563

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ประมวลผลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

เมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของยอดขายรายไตรมาสของปี 2563 เปรียบเทียบกับปี 2562 ในความถี่ระดับไตรมาสพบว่า ในไตรมาสที่ 1/2563 ยอดขายลดลงคิดเป็นร้อยละ 35.81 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ส่วนในไตรมาสที่ 2/2563 ยอดขายลดลงคิดเป็นร้อยละ 47.06 ส่วนในไตรมาสที่ 3/2563 ยอดขายลดลงร้อยละ 51.34 และในไตรมาสที่ 4/2563 ยอดขายลดลงคิดเป็นร้อยละ 47.45 พบว่ายอดขายลดลงต่ำสุดในไตรมาสที่ 3/2563 ต่อเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงไตรมาสที่ 2/2562 โดยในภาพรวมพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การลดลงของยอดขายเกิดจากการชะลอกำลังซื้อของภาคเอกชนที่ยังฟื้นตัวกับสถานการณ์การแพร่ระบาด รวมทั้งการลดลงของการจ้างงานจากการเลิกจ้างและปลดพนักงานในหลายสาขา กิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ในช่วงไตรมาสที่ 4/2563 แนวโน้มดีขึ้นจากไตรมาสก่อนจากเชื่อมั่นที่กลับมาเพราะการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลกระทบที่มีผู้ประกอบการให้ความเห็นกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อยอดขายในปี 2563 ได้แก่ กำลังซื้อของลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 37.11 รองลงมาเป็นปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 27.51 และปัจจัยด้านฤดูกาล เทศกาล คิดเป็นร้อยละ 19.13

บทที่ 6

ประเด็นการศึกษา ภายใต้โครงการสำรวจ ความต้องการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม SME Survey

ในปี 2563 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้สำรวจความต้องการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SME Survey เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ โครงสร้าง ปัญหาอุปสรรค และโอกาสในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม รวมทั้งความต้องการในการรับบริการ และการส่งเสริมจากภาครัฐ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19

ประเด็นที่พบ 2 เรื่อง ประกอบด้วย (1) การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการเงินเพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดย่อมสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเท่าเทียมกัน และ (2) การศึกษาความสามารถของผู้ประกอบการขนาดย่อม (Micro Enterprise) ในการปรับตัวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการเงินเพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดย่อมสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเท่าเทียม

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ MSME โดยเฉพาะกิจการขนาดเล็กไม่สามารถเข้าถึงระบบสินเชื่อของสถาบันการเงินได้มาจากข้อจำกัดทั้งด้านผู้ประกอบการเอง ได้แก่ การขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน การไม่มีแผนธุรกิจที่ดี ขาดสภาพคล่องทางการเงิน เป็นผู้ประกอบการใหม่ที่เพิ่งเริ่มต้นกิจการทำให้ขาดประสบการณ์และประวัติในการประกอบธุรกิจ/ขาดประวัติการชำระเงิน ระบบบัญชีการเงินไม่ถูกต้อง ขาดวินัยด้านการเงินที่มีการใช้เงินปะปนกันระหว่างเรื่องส่วนตัวกับการทำธุรกิจ และข้อจำกัดด้านสถาบันการเงินผู้ให้สินเชื่อ ซึ่งผู้ประกอบการรายเล็กมองว่า มีการกำหนดเงื่อนไขมากเกินไป นโยบายในการปล่อยกู้กับผู้ประกอบการขนาดย่อมและรายใหม่ยังไม่กระจายอย่างทั่วถึงกับธนาคารพาณิชย์ ในขณะที่ธนาคารของรัฐสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดย่อมตามนโยบายของรัฐบาล แต่วงเงินไม่สูงมากนัก ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการขนาดย่อม

ที่ผ่านมารัฐบาลให้ความสำคัญกับประเด็นการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ MSME มาโดยตลอด โดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติในการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงินของ MSME

รวมทั้งนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดย่อยที่เป็นเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญของประเทศ และได้มีการออกมาตรการช่วยเหลือเป็นระยะ ๆ อาทิ มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำหรือ Soft Loan มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ การค้ำประกันสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการขนาดย่อย และผู้ประกอบการกลุ่ม OTOP แต่มีวงเงินไม่เพียงพอกับความต้องการ ประกอบกับผู้ประกอบการขนาดย่อยหลายรายยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งเงินทุน และขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนนั้น ๆ

ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดย่อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงสถานการณ์ความต้องการเงินทุนของผู้ประกอบการขนาดย่อยในปัจจุบัน แหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการขนาดย่อยทั้งของภาครัฐและเอกชน ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ ความเพียงพอ ปัญหา และอุปสรรค ความเหมาะสมของมาตรการช่วยเหลือด้านการเงินของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้ประกอบการขนาดย่อย รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดย่อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเต็มที่

ประเด็นในการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการเงินเพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดย่อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเท่าเทียมประกอบด้วย

- 1) ความต้องการเงินทุนและแหล่งเงินทุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน การนำไปใช้ประโยชน์ และความเพียงพอ
- 2) ความพร้อมของผู้ประกอบการขนาดย่อยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในรูปแบบต่าง ๆ จากสถาบันการเงินของรัฐและสถาบันการเงินของเอกชนในช่องทางปกติ และการเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินของภาครัฐ
- 3) ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ผู้ประกอบการขนาดย่อยไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนทั้งที่เป็นช่องทางปกติและจากมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินของภาครัฐ
- 4) ความต้องการแนวทางการสนับสนุนของภาครัฐในการสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการขนาดย่อย
- 5) โครงสร้างระบบการเงินในปัจจุบันกับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการขนาดย่อย และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตอบสนองสินเชื่อและเงินทุนประเภทอื่น ๆ รวมทั้งการวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของระบบ
- 6) ความเหมาะสมของมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินของภาครัฐแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อย ได้แก่ สินเชื่อ Soft Loan มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ การค้ำประกันสินเชื่อ และการร่วมทุน เป็นต้น พร้อมทั้งวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของมาตรการ
- 7) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดย่อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเท่าเทียม

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนาดย่อย และการประชุมรับฟังความคิดเห็น (Focus Group) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

- 1) สถานะความต้องการเงินทุนในการทำธุรกิจ จากสถานการณ์โควิด 19 ในปัจจุบันส่งผลให้มีการยกเลิกการจ้างงาน รายได้ของประชาชนส่วนใหญ่ลดลง กำลังซื้อน้อย ความต้องการสินค้าและบริการส่วนหนึ่งน้อยลงเช่นกัน ดังนั้น ในช่วงตั้งแต่ต้นปี 2563 จนถึงปัจจุบันผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงไม่ต้องการเงินทุนเพิ่ม เนื่องจากไม่มีแผนการขยายธุรกิจ รวมทั้งไม่ต้องการเพิ่มภาระหนี้สิน
- 2) แหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจ จากผลการสำรวจผู้ประกอบการขนาดย่อยพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งมีแหล่งเงินทุนภายในที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจจากเงินส่วนตัวและกำไรสะสมของธุรกิจ สำหรับนำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ รองลงมา ได้แก่ เพื่อลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน ชำระหนี้เงินกู้ยืมในระบบ และชำระหนี้สถาบันการเงินอื่น ๆ ตามลำดับ ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่มองว่า เป็นเพราะเงื่อนไขเงินกู้ยืมทั้งของธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจของรัฐต่างมีความเหมาะสม และเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการขนาดย่อยสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังคงมองว่าจำนวนเงินกู้ยืมยังไม่เพียงพอสำหรับธุรกิจ สำหรับกลุ่มที่ไม่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ยืมจากการกู้ยืมจากธนาคาร เนื่องจากไม่มีหลักประกันหรือหลักประกันไม่พอ ประวัติการชำระหนี้ไม่ดี มีปัญหา NPL และติดเครดิตบูโร
- 3) ผู้ประกอบการขนาดย่อยส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เนื่องจากการดำเนินธุรกิจเป็นไปในลักษณะธุรกิจครอบครัว ไม่มีการจัดทำหรือวางแผนธุรกิจ ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการด้านธุรกรรมทางการเงินที่ยังไม่ถูกต้อง ไม่มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง ไม่มีวินัยทางการเงิน รวมทั้งมีรายได้จากการประกอบธุรกิจต่ำ และยังประสบกับปัญหาด้านหลักทรัพย์ค้ำประกัน และอีกส่วนหนึ่งคือ มีประวัติการชำระหนี้ไม่ได้ เป็น NPL ติดเครดิตบูโร เป็นต้น ในขณะที่ผู้ประกอบการที่มีความพร้อมหลายรายไม่เข้าสู่แหล่งเงินทุนในระบบ เนื่องจากส่วนใหญ่กลัวการถูกตรวจสอบภาษีย้อนหลังที่อาจจะต้องจ่ายเพิ่มขึ้น
- 4) ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัดของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน
 - 4.1) ผู้ประกอบการขนาดย่อยมักประสบปัญหาทางด้านข้อมูลความน่าเชื่อถือ ซึ่งธนาคารจะเข้าถึงฐานข้อมูล (Data Base) ของลูกค้ากลุ่มนี้ค่อนข้างยาก ถึงแม้จะมีการจัดทะเบียนการค้าหรือจดทะเบียนพาณิชย์ แต่ธนาคารก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลธุรกิจในส่วนนี้ได้
 - 4.2) วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อของผู้ประกอบการขนาดย่อยมักจะไม่เป็นไปตามนโยบายของธนาคาร เช่น การขอสินเชื่อเพื่อนำไปชำระหนี้ในระบบ หรือนำไปชำระค่าเช่า เป็นต้น
 - 4.3) ขาดบริการที่ปรึกษาจากหน่วยงานภาครัฐที่คอยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อย

- 4.4) ธนาคารส่วนใหญ่จะมุ่งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิติบุคคลมากกว่าบุคคลธรรมดา นอกจากนี้ผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับเงินกู้มักจะเป็นลูกค้ายาวใหม่ที่ไม่เคยกู้เงินจากธนาคารใด ๆ เลย จึงทำให้ไม่มีเครดิต
 - 4.5) จำนวนเงินกู้ที่ผู้ประกอบการขนาดย่อยได้รับไม่สมเหตุสมผลและเพียงพอกับการทำธุรกิจ
 - 4.6) หลักเกณฑ์การพิจารณาการให้สินเชื่อของธนาคารใช้หลักเกณฑ์เดียวกันหมดทั้งผู้ประกอบการรายใหญ่ ผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดย่อย ทำให้ผู้ประกอบการขนาดย่อยเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ยากขึ้น
 - 4.7) การดำเนินงานของธนาคารอยู่ภายใต้เงื่อนไขและกฎข้อบังคับของธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้เป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานของธนาคารที่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขดังกล่าวว่าเป็นตัวกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วิธีการ และเงื่อนไขในการปล่อยสินเชื่อ ที่ผู้ประกอบการมองว่ายังขาดความเหมาะสมมากที่สุดคือ ระยะเวลา กู้ รongลงมา ได้แก่ หลักประกันเงินกู้ ระยะเวลาพิจารณาเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ย ตามลำดับ
- 5) ความเหมาะสมของมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินของภาครัฐ จากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนาดย่อยพบว่า มาตรการที่ผู้ประกอบการขนาดย่อยได้รับจากการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินมากที่สุดคือ มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า นอกจากมาตรการความช่วยเหลือทางการเงินโดยตรง ผู้ประกอบการขนาดย่อยต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในหลักสูตรต่าง ๆ ที่เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการยื่นขอสินเชื่อเพื่อนำมาลงทุน ได้แก่ หลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจ การวางแผน/การบริหารการเงิน การจัดทำบัญชีธุรกิจ การจัดทำแผนการตลาด เป็นต้น จากการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเห็นถึงความเหมาะสมของมาตรการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของภาครัฐไว้ดังนี้
- 5.1) การสนับสนุนโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐขาดความต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อได้รับงบประมาณก็มักจะตั้งโครงการใหม่ ๆ โดยไม่สานต่อโครงการเดิม
 - 5.2) การขยายขอบเขตของผู้ประกอบการ MSME ของ สสว. ที่ครอบคลุมและให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการขนาดย่อยในภาคเกษตร โดยมีหน่วยงานร่วมที่เกี่ยวข้อง นับได้ว่าเป็นนโยบายที่จะช่วยพัฒนากลุ่มซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ
 - 5.3) มาตรการทางการเงินของภาครัฐในการสนับสนุนผู้ประกอบการมีหลายรูปแบบ แต่มีข้อจำกัดสำคัญในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเพื่อผ่อนปรนให้แก่ผู้กู้ตามนโยบายรัฐบาล เนื่องจากทำให้ธนาคารมีความเสี่ยงมากขึ้น
 - 5.4) นโยบายและกฎระเบียบบางอย่างยังไม่เอื้อต่อการดำเนินงานสำหรับแหล่งเงินทุนทางเลือก

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดย่อมสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมีดังนี้

- 1) ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้จดทะเบียนพาณิชย์ทั่วประเทศ เพื่อให้สถาบันการเงิน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการขนาดย่อม และประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกเช่นเดียวกับกรณีจดทะเบียนนิติบุคคล
- 2) บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ควรมีนโยบายเชิงรุกมากขึ้นในอนาคตที่เน้นกลุ่มลูกค้าผู้ประกอบการขนาดย่อม โดยพิจารณาขยายรูปแบบการค้ำประกันให้เข้าถึงมากขึ้น
- 3) เพิ่มมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการขนาดย่อมเข้าสู่กระบวนการพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้สามารถเข้าถึงเงินกู้ได้มากขึ้นและลดความเสี่ยงแก่สถาบันการเงิน
- 4) เพิ่มมาตรการจูงใจให้ธนาคารและสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารปล่อยสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการขนาดย่อมเพิ่มขึ้น
- 5) พัฒนาระบบการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการขนาดย่อมที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ ให้เชื่อมต่อกับการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยเฉพาะสถาบันการเงินของภาครัฐ โดยให้ธนาคารให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ กับภาครัฐที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด และให้ บสย. ค้ำประกันเงินกู้ในรูปแบบ Portfolio Guarantee ตามที่ตกลงกับสถาบันการเงินและหน่วยงานส่งเสริม ทั้งนี้ภาครัฐจะต้องปรับปรุงวิธีการพัฒนาผู้ประกอบการ MSME ให้เป็นลักษณะการพัฒนาต่อเนื่อง
- 6) ส่งเสริมให้สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการที่มีข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) กับสถาบันการเงิน ในการให้สินเชื่อกับผู้ประกอบการขนาดย่อม โดยพิจารณาจากมูลค่าการซื้อขายสินค้าของผู้ขอกู้แทนการพิจารณาจากเอกสารหลักฐานด้านรายได้ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อของผู้ประกอบการขนาดย่อม ซึ่งมักมีข้อจำกัดในด้านการเตรียมเอกสารประกอบการขอกู้ ไม่ต้องใช้หลักประกัน และสามารถได้รับสินเชื่อในเวลาที่รวดเร็วขึ้น
- 7) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการที่ซื้อสินค้าและ/หรือบริการจากผู้ประกอบการขนาดย่อมและสถาบันการเงิน ในการให้สถาบันการเงินปล่อยสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อมที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) โดยให้ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ซื้อสามารถให้ข้อมูลปริมาณการซื้อขายโดยตรงแก่สถาบันการเงินโดยความยินยอมของผู้ประกอบการขนาดย่อม เพื่อสร้างความมั่นใจต่อสถาบันการเงิน
- 8) ปรับปรุงกฎระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง โดยให้หน่วยงานภาครัฐที่จัดซื้อจัดจ้างต้องให้ความยินยอมให้ผู้ให้บริการสามารถนำใบแจ้งหนี้ (Invoice) ไปขายลดกับสถาบันการเงินในรูปแบบของสินเชื่อ Factoring

- 9) จัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อมผ่านทางออนไลน์ เพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดย่อมทั่วประเทศสามารถขอรับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญทางออนไลน์ ทั้งในรูปแบบสนทนาทางข้อความ (Chat), พูดคุยทางโทรศัพท์, พูดคุยผ่าน VDO Call เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 เรือง แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการขนาดย่อมในการปรับตัวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)

ประเทศไทยจัดได้ว่ามีความพร้อมรองรับกับการเป็นเศรษฐกิจดิจิทัลในระดับกลางเมื่อเปรียบเทียบกับโลก และเป็นอันดับสามของกลุ่มอาเซียนจากการจัดอันดับของหน่วยงานระดับโลกอย่าง IMD และ WEF โดยภาคธุรกิจมีความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัล แต่ยังคงเร่งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการและรูปแบบธุรกิจ หรือพัฒนาไปสู่นวัตกรรมสินค้าและบริการ อุตสาหกรรมดิจิทัลไทยมีความเข้มแข็งในตลาดส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดฮาร์ดแวร์ แต่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีข้อจำกัดในเรื่องของเงินทุนในการขยายธุรกิจ โดยเฉพาะ MSME ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตค่อนข้างสูง แต่ทักษะด้านดิจิทัลของประชาชนยังคงต่ำ กำลังคนด้านดิจิทัลนั้นขาดแคลนเป็นอย่างมากในเชิงคุณภาพ ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีในการรองรับเศรษฐกิจดิจิทัล แต่ยังคงต้องปรับปรุงในด้านกฎหมาย กฎระเบียบกติกา เพื่อลดอุปสรรคและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัล ที่สำคัญคือ ตลาดดิจิทัลคอนเทนต์ของไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ MSME ยังคงนำเข้าลิขสิทธิ์หรือรับจ้างผลิต การที่ผู้ผลิตไทยมีงานที่มีทรัพย์สินทางปัญญาเป็นของตนเองนั้นจะสามารถเป็นรากฐานสำคัญของอุตสาหกรรมดิจิทัลคอนเทนต์ในระยะยาวได้ดีกว่า อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญหลักในการพัฒนางานที่มีทรัพย์สินทางปัญญาเป็นของตนเองนั้น มาจากเรื่องการขาดการสนับสนุนแหล่งเงินทุนและซอฟต์แวร์ที่มีราคาแพง นอกจากนี้ยังมีปัญหาขาดแคลนบุคลากร และนโยบายภาครัฐบางประการไม่เอื้อต่อการแข่งขันอีกด้วย

ปัญหาดังกล่าวมาจากจุดอ่อนและข้อจำกัดทั้งที่มาจากตัวผู้ประกอบการเอง และจากความพร้อมของปัจจัยเอื้อต่าง ๆ ได้แก่ (1) การขาดแคลนทรัพยากรบุคคลด้าน ICT และเทคโนโลยีดิจิทัลทั้งในระดับประเทศ และธุรกิจขนาดย่อมที่มักจะขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถ เนื่องจากส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาไม่เกิน ปวส. (2) ขาดการวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรม รวมทั้งส่วนใหญ่เป็นผู้รับจ้างผลิต (3) ตลาดผลิตภัณฑ์และบริการดิจิทัลของไทยมีขนาดเล็ก เพราะตลาดส่วนใหญ่เป็นตลาดในประเทศ (4) MSME ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจแบบดั้งเดิมที่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล (5) ผลิตภัณฑ์และบริการดิจิทัลของไทยขาดมาตรฐานและความน่าเชื่อถือ (6) กฎระเบียบไม่เอื้อต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล (7) ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (8) กำลังซื้อของลูกค้าลดลง ธุรกิจในประเทศเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น (9) เกิดการกระจุกตัวของโครงข่ายบริการสื่อสารโทรคมนาคมในเขตเมืองใหญ่ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท (10) ประเด็นด้านทรัพย์สินทาง

ปัญญา ความมั่นคงและปลอดภัยของระบบเครือข่ายสื่อสาร และการป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล และความถูกต้องของข้อมูล รวมทั้งธุรกรรมทางด้านการเงิน

ประเด็นในการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการขนาดย่อยในการปรับตัวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ประกอบด้วย

- 1) สถานการณ์เศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย สถานการณ์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แผนด้านดิจิทัลและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานต่าง ๆ นโยบายและมาตรการของภาครัฐในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการขนาดย่อยให้เข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลทั้งของไทยและต่างประเทศ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดย่อยมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- 3) สถานภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ประกอบการขนาดย่อยของไทย ความพร้อมของผู้ประกอบการขนาดย่อยในการปรับเปลี่ยน ปัญหาอุปสรรค โอกาสและข้อจำกัด
- 4) สถานะปัจจุบันของผู้ประกอบการขนาดย่อยเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้กับธุรกิจ เช่น การตระหนักถึงความจำเป็น การใช้ประโยชน์ การเรียนรู้ ความพร้อมในการนำมาใช้ในธุรกิจ ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการนำมาใช้กับธุรกิจ การเข้าถึงความช่วยเหลือจากภาครัฐ รูปแบบความช่วยเหลือที่ต้องการ เป็นต้น
- 5) สถานภาพของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ประกอบการขนาดย่อยของไทยในปัจจุบัน ทั้งในการช่วยแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน (Business Operation) การวางรูปแบบทางธุรกิจและเป้าหมายธุรกิจในอนาคต รวมถึงวัฒนธรรมองค์กร (Business Model) และการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ของลูกค้า (Customer Experience)
- 6) ความพร้อมของผู้ประกอบการ บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ ตลอดจนปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการปรับตัวให้เข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล การนำดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ ปัญหาอุปสรรค โอกาสและข้อจำกัด
- 7) ความสามารถในการเข้าถึงความช่วยเหลือจากภาครัฐ
- 8) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการขนาดย่อยที่มีประสิทธิผล

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนาดย่อยกับหน่วยงานภาครัฐ และการประชุมรับฟังความคิดเห็น (Focus Group) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อย ได้ผลสรุปดังนี้

- 1) สถานภาพความพร้อมและความสามารถของผู้ประกอบการขนาดย่อยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จากผลการสำรวจผู้ประกอบการขนาดย่อยส่วนใหญ่มีการดำเนินธุรกิจแบบบุคคลธรรมดา มีการจ้างงานพนักงานจำนวน 5 คน พบว่าเกือบทั้งหมดมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อ

การดำเนินธุรกิจมาแล้ว 3 - 5 ปี และมีการใช้ทุกวัน มากที่สุดเฉลี่ยวันละ 5 - 6 ชั่วโมง เนื่องจากมีแหล่งเงินทุน ในขณะที่อีกกลุ่มที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเพราะไม่รู้วิธีการใช้ ไม่สามารถเรียนรู้วิธีการใช้ และไม่มีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์ นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อขายสินค้าและบริการทางออนไลน์ รองลงมาเป็นการใช้เพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการของตน เพื่อค้นหาและซื้อปัจจัยการผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐ และเพื่อค้นหาข้อมูล ตามลำดับ และส่วนใหญ่ใช้ผ่าน Facebook เว็บไซต์ และ LINE โดยส่วนใหญ่ดำเนินการโดยเจ้าของธุรกิจเป็นหลัก

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการขนาดย่อยพบว่า ส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีผ่านสมาร์ตโฟนที่มีรูปแบบง่าย ๆ เช่น ขายสินค้าออนไลน์ เป็นต้น ไม่มีการนำมาใช้ในการวางรูปแบบธุรกิจที่มีความซับซ้อน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นธุรกิจครอบครัว มีขนาดเล็กขาดความพร้อมทางด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ และซอฟต์แวร์ในการจัดการธุรกิจ เป็นต้น และขาดความรู้ในการใช้เครื่องมือและประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ยกเว้นผู้ประกอบการขนาดย่อยรุ่นใหม่ที่มีทักษะความสามารถในการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลเป็นอย่างดี ในขณะที่ผู้ประกอบการขนาดย่อยบางส่วนมีความเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้ในธุรกิจเป็นการสร้างความยุ่งยาก และบางส่วนที่เป็นผู้ประกอบการขนาดย่อยรุ่นเก่ามักต่อต้านไม่ต้องการเรียนรู้เทคโนโลยี

- 2) ความต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้ประกอบการขนาดย่อยส่วนใหญ่มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนในด้านการจัดอบรมให้ความรู้ที่มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่ผู้ประกอบการอย่างแท้จริง โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการขนาดย่อยรุ่นเก่าที่ไม่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจได้
- 3) บทบาทการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดย่อยเพื่อเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่ผ่านมา มีหลายหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดย่อยเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล
- 4) ความเหมาะสมของมาตรการภาครัฐที่ผ่านมา ผู้ประกอบการขนาดย่อยบางส่วนที่เคยเข้าร่วมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในแพลตฟอร์มซื้อขายสินค้าออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนั้น ภาครัฐควรสนับสนุนให้ความสะดวกในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สัญญาณ Wi-Fi ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ถึงแม้ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการดังกล่าว แต่ควรเพิ่มการติดตามตรวจสอบเพื่อดูแลความเรียบร้อยและความสามารถในการใช้งานได้จริง
- 5) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนา จากผลการสำรวจพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ หรือถ้ามีก็จะดาวน์โหลดข้อมูลได้ช้า ค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ตค่อนข้างสูง เป็นภาระสำหรับผู้ประกอบการขนาดย่อย บางรายไม่มีสมาร์ตโฟนและ

เครื่องคอมพิวเตอร์ และบางส่วนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ นอกจากนั้น จากการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ปัญหาของผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีดังนี้

- (1) ความไม่พร้อมของผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการในต่างจังหวัด ทั้งในเรื่องของความรู้ความสามารถของบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งขาดอุปกรณ์สำหรับใช้ในการอบรมในบางหลักสูตร
- (2) ผู้ประกอบการขาดความเข้าใจถึงกระบวนการในการซื้อขายออนไลน์
- (3) ผู้ประกอบการขนาดย่อยส่วนใหญ่เข้าอบรมไม่ครบตามหลักสูตรที่ทางภาครัฐจัดไว้
- (4) สินค้าบางประเภทไม่สามารถขนส่งได้ด้วยไปรษณีย์ปกติทั่วไปหรือช่องทางการขนส่งทั่วไป ทำให้ไม่สะดวกในการขายสินค้าออนไลน์

สำหรับปัญหาของหน่วยงานสนับสนุนมีดังนี้

- (1) ข้อจำกัดของงบประมาณที่ทำให้การอบรมยังกระจายไปไม่ถึงถึง
- (2) ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ทำให้การเข้าไปให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเกิดความซ้ำซ้อนและสับสน
- (3) ขาดการติดตามผลการดำเนินงานกรณีของการสนับสนุนการเข้าสู่ระบบการขายสินค้าออนไลน์ของผู้ประกอบการในส่วนของข้อมูลมูลค่าการซื้อขายที่เกิดขึ้นใน IP Mart
- (4) ความไม่พร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารและโทรคมนาคม ทำให้เกิดข้อขัดข้องทางเทคนิคต่าง ๆ เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ยังไม่ทั่วถึงกระจายครอบคลุมทุกพื้นที่ในชนบท
- (5) ปัญหาของการขาดแพลตฟอร์มเฉพาะของประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยยังต้องพึ่งแพลตฟอร์มของต่างประเทศ รวมทั้งปัญหาการเลือกแพลตฟอร์มที่ไม่เหมาะสมกับสินค้าของผู้ประกอบการแต่ละราย
- (6) โครงการสนับสนุนของภาครัฐในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการบางส่วนลงทุนในเทคโนโลยีดิจิทัลอาจมีงบลงทุนสูง ทำให้เป็นปัญหาสำหรับผู้ประกอบการขนาดย่อยที่จะต้องจัดหาเงินลงทุนมาก่อน หรือไม่สามารถลงทุนได้
- (7) ผู้ประกอบการขนาดย่อยที่มีการจัดตั้งธุรกิจในช่วง 3 - 5 ปีแรก และได้รับการยกเว้นภาษีในการเข้าสู่ระบบของ BOI แต่ถ้าหลังจากนั้น พอเริ่มต้นเก็บภาษีมีความเป็นไปได้สูงที่จะทำให้ผู้ประกอบการขนาดย่อยส่วนใหญ่ออกจากระบบ
- (8) การดำเนินงานโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐขาดความยืดหยุ่นและไม่สามารถปรับเปลี่ยน TOR ให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่เป็นข้อจำกัดได้

สำหรับข้อเสนอแนะสำคัญ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดย่อยในการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล มีดังนี้

- (1) ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มหรือเครือข่ายการทำธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการขนาดย่อยทั้งในระดับแนวราบและแนวตั้งตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุตรหลานของผู้ประกอบการขนาดย่อยที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถและจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ที่เมื่อจบการศึกษาแล้วไม่กลับไปสานต่อธุรกิจของผู้ปกครอง ให้กลับไปช่วยพัฒนาธุรกิจ
- (3) ดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการขนาดย่อยอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการดำเนินการดังนี้
 - (3.1) ศึกษาและออกแบบวิธีการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการขนาดย่อยในด้านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ
 - (3.2) ผู้ประกอบการบางส่วนได้รับการพัฒนาที่ซ้ำซ้อนกัน และส่วนใหญ่เป็นการอบรมและเมื่อเสร็จสิ้นการอบรมก็จะไม่มีการช่วยเหลือสนับสนุนต่อ จึงทำให้ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร
 - (3.3) ในการจัดอบรมหรือพัฒนาแต่ละครั้ง ไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป ควรคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์จากการอบรมหรือพัฒนา
 - (3.4) ผู้ประกอบการแต่ละรายที่เข้าร่วมโครงการ เมื่อจบโครงการจะต้องได้รับการประเมินถึงความพร้อมที่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจ และความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา หากประเมินแล้วเห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในด้านอื่น ๆ อีก ก็ควรจัดให้มีโครงการพัฒนารองรับด้วยเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
 - (3.5) จำนวนผู้ประกอบการขนาดย่อยที่ได้รับการพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังน้อยมาก
 - (3.6) จัดให้มีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาศักยภาพด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ประกอบการขนาดย่อย และนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรอบรมหรือวิธีการพัฒนาให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง
- (4) จัดตั้งศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือผู้ประกอบการในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจ โดยมีผู้เชี่ยวชาญประจำศูนย์ฯ คอยให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือผ่านทางออนไลน์ ผู้ประกอบการขนาดย่อยทั่วประเทศสามารถปรึกษาผู้เชี่ยวชาญของศูนย์ฯ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

บทที่ 7

ทิศทางเศรษฐกิจ ตามวิถี Next Normal

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่ทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลกระทบรอบด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการยกระดับชีวิตอนามัยและความปลอดภัยของบุคคล และการพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินชีวิตที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินชีวิตของคนในสังคมโลกหลังวิกฤตครั้งนี้จะเปลี่ยนไปในทิศทางใด บรรทัดฐานจะต่างไปจากวิถีความปกติใหม่มากน้อยเพียงใด การคาดการณ์ก้าวต่อไปของวิถีความปกติใหม่ หรือ Next Normal นี้จะช่วยสะท้อนถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งมีผลต่อการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการและโอกาสทางธุรกิจที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งจะเป็นแนวทางการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการที่ภาครัฐจะต้องจับทิศทางเพื่อรับมือกับบริบทที่ปรับเปลี่ยนไป โดยขอบเขตและนิยามของ Next Normal ในที่นี้ หมายถึง “การปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม รูปแบบการดำเนินชีวิต หรือวิธีการดำเนินงานขององค์กร เพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านสังคม ด้านธุรกิจ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง ภายหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19)” โดยยกกรณีศึกษาจากประเทศที่มีความโดดเด่นทางเศรษฐกิจจำนวน 6 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐไอร์แลนด์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐจีน

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดในโลก ทั้งยังเป็นประเทศที่มีมูลค่าการค้าและมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศสูงที่สุดในโลก มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของโลก และมีความสามารถในการแข่งขันทางดิจิทัลที่สูงที่สุดในโลกอีกด้วย

สถานการณ์โควิด 19 ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในระดับมหภาคของสหรัฐฯ ในหลายด้าน อาทิ รัฐบาลสหรัฐฯ เล็งเห็นความจำเป็นในการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของประเทศ และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งอยู่ในระหว่างพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะให้ธนาคารกลาง

ของประเทศใช้ “ดิจิทัลดอลลาร์” ในอนาคต ซึ่งการรับมือกับสถานการณ์โควิด 19 ได้ก่อให้เกิดความตระหนักว่า การใช้ดิจิทัลดอลลาร์จะช่วยให้รัฐบาลกระจายเงินช่วยเหลือแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพกว่าเดิม นอกจากนี้ ภาครัฐและภาคประชาชนของสหรัฐฯ ยังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบบริการทางด้านสุขภาพของประเทศให้ดีขึ้น ซึ่งรัฐบาลในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาคบริการการดูแลเป็นพิเศษ รวมทั้งการฟื้นฟูประเทศให้มีความยั่งยืนโดยใช้พลังงานสะอาด ซึ่งเป็นไปตามนโยบาย “Build Back Better” และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ระบบ “ทุนนิยมที่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในระบบเศรษฐกิจ” (Stakeholder Capitalism)

สำหรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระดับจุลภาคนั้น ผู้บริโภคได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในประเด็นต่าง ๆ คือ ชาวอเมริกันสนใจการดูแลสุขภาพตัวเองมากขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้บริการด้านสุขภาพไปจากเดิม ซึ่งเทรนด์ด้านสุขภาพที่โดดเด่นเป็นพิเศษคือ การพบแพทย์และเภสัชกรผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีอัตราเติบโตขึ้นถึง 2 - 3 เท่าในช่วงสถานการณ์โควิด 19 นอกจากนี้ ผู้บริโภคตั้งใจที่จะดำเนินพฤติกรรมการซื้อของออนไลน์ต่อไปแม้สถานการณ์โควิด 19 จะจบลง และมีความภักดีต่อแบรนด์ลดลง เนื่องจากผู้บริโภคสามารถค้นหาสินค้าและบริการได้ง่ายขึ้น และสามารถเข้าถึงแบรนด์ใหม่ ๆ และเปรียบเทียบแบรนด์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว หากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจจะพบว่า ธุรกิจเป็นจำนวนมากตัดสินใจลงทุนเพื่อเร่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล มีแนวโน้มที่จะใช้ระบบการทำงานแบบไฮบริด และมีการเติบโตของธุรกิจแพลตฟอร์มเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล [Environmental, Social and Governance (ESG) Prioritization] มากขึ้น

สำนักงานสถิติแรงงานของสหรัฐฯ (US Bureau of Labor Statistics) คาดการณ์ว่า ภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะเติบโตรวดเร็วที่สุด เมื่อพิจารณาจากมูลค่าทางเศรษฐกิจในช่วง 10 ปีข้างหน้า อุตสาหกรรมบริการด้านสุขภาพมีแนวโน้มที่จะเติบโตรวดเร็วที่สุดเมื่อพิจารณาจากการจ้างงาน ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมการผลิตมีแนวโน้มจะทรุดตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจและการจ้างงาน ทั้งนี้เศรษฐกิจของสหรัฐฯ เป็นเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคการบริการมากกว่าภาคการผลิตเป็นอย่างมาก โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจากการบริการในภาคเอกชนคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 70 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งหมด

ตารางที่ 1 อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโต/ทรุดตัวในสหรัฐอเมริกา

อุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว	อุตสาหกรรมที่ทรุดตัวเร็ว
การผลิตซอฟต์แวร์	การผลิตยาสูบ
การบริการข้อมูลอื่น ๆ (Other information services)*	การผลิตและแปรรูปอะลูมิเนียมและอะลูมิเนียม
การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ	บริการไปรษณีย์
การออกแบบระบบคอมพิวเตอร์และบริการที่เกี่ยวข้อง	โรงผลิตสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ
ศูนย์บริการสุขภาพผู้ป่วยนอก	การบริโภคน้ำมันพืชในการป้องกันประเทศ

แหล่งที่มา: BLS, 2020a

* อุตสาหกรรมการบริการข้อมูลอื่น ๆ (Other information services) ประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูล การจัดเก็บและจัดการการเข้าถึงข้อมูล การค้นหาและเรียกคืนข้อมูล และการดำเนินการเว็บไซต์ที่ใช้โปรแกรมค้นหาข้อมูล หรือการตีพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

สาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนถือเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองของโลกในช่วงระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา จีนมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับโลก รัฐบาลกลางของจีนได้พยายามออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างเสถียรภาพทางการค้า รวมถึงการลงทุนจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้ในปี 2564 จีนประสบความสำเร็จก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีปริมาณการลงทุนจากต่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก ทำให้ในปีเดียวกันจีนได้กลายเป็นประเทศเศรษฐกิจใหญ่เพียงรายเดียวที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นบวกในอัตราร้อยละ 2.3 ในขณะที่เศรษฐกิจโลกมีอัตราการหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 4.5 นอกจากนี้ กองทุนการเงินระหว่างประเทศยังได้คาดการณ์ว่า สิ้นปี 2564 เศรษฐกิจของจีนจะมีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 8.2 แม้ว่าจะต้องเผชิญกับความท้าทายอย่างหนักจากสถานการณ์โควิด 19

สถานการณ์โควิด 19 ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในระดับมหภาคของจีนในหลายด้าน อาทิ รัฐบาลจีนได้มุ่งเน้นการลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านศูนย์ประมวลผลข้อมูล เช่น Big Data Center ซึ่งการเกิดขึ้นของสถานการณ์โควิด 19 ได้กลายมาเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้รัฐบาลเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลร่วมกับภาคเอกชนเพื่อรับมือกับภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นด้วย สำหรับในด้านสิ่งแวดล้อม จีนต้องการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้ได้ร้อยละ 65 ภายในปี 2573 และเป็นประเทศปลอดคาร์บอนภายในปี 2603 รวมถึงต้องการผลักดันเป้าหมายใหม่ในการผลิตพลังงานหมุนเวียนเพื่อใช้ภายในประเทศให้ได้ในระยะยาว นอกจากนี้ รัฐบาลมุ่งส่งเสริมให้เกิดการกระจายตัวของสังคมเมืองในประเทศจีนและมุ่งเน้นให้เงินเป็นสังคมไร้เงินสด โดยรัฐบาลได้ออกนโยบายกระตุ้นให้ประชาชนใช้จ่ายผ่าน Online Payment, Mobile Payment และ QR Payment ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 เพื่อเลี่ยงการสัมผัสกับเชื้อโรค ซึ่งเป็นผลให้จีนกำลังจะกลายเป็นประเทศแรกในโลกที่เข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบ

สำหรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระดับจุลภาคนั้น ได้แก่ การเติบโตของการซื้อสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์ ผู้บริโภคในประเทศจีนที่หันมาใส่ใจเรื่องสุขภาพแบบองค์รวมมากยิ่งขึ้น การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในธุรกิจ การเติบโตของธุรกิจยานยนต์ไฟฟ้า และการเติบโตของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างก้าวกระโดด นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ว่า หลังจากสถานการณ์โควิด 19 สิ้นสุดลง ผู้ผลิตและผู้ค้าปลีกต่างชาติมีแนวโน้มจะลดการพึ่งพาจากจีน โดยย้ายฐานการผลิตกระจายความเสี่ยงไปยังประเทศของตนหรือประเทศอื่น เช่น อินเดีย หรือประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มจะเติบโต/ทรุดตัวเร็วที่สุดในประเทศจีน โดยอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโตเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับประโยชน์จากยุทธศาสตร์คู่ขนาน (Dual Circulation) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ 5 ปี ฉบับที่ 14 รวมถึงเป็นอุตสาหกรรมที่รองรับกับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคทั้งก่อนและหลังการระบาดของโรคโควิด 19 ในส่วนของอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มทรุดตัวเร็ว พิจารณาจากอัตราการเติบโตของรายได้ที่เริ่มถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 2 อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโต/ทรุดตัวในประเทศจีน

อุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว	อุตสาหกรรมที่ทรุดตัวเร็ว
การแพทย์	จำหน่ายเสื้อผ้าแบบมีหน้าร้าน
ประกันภัย	ผลิตชิ้นส่วนและเครื่องจักร
สินค้าฟุ่มเฟือย	จำหน่ายกล่องแบบมีหน้าร้าน
สื่อสารโทรคมนาคม	จำหน่ายรองเท้าแบบมีหน้าร้าน
ค้าปลีกออนไลน์และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	ผลิตชิ้นส่วนพลาสติก

แหล่งที่มา: IBISWorld (2021) และวิเคราะห์โดยทีมที่ปรึกษามูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (2564)

สาธารณรัฐอินเดีย

สาธารณรัฐอินเดียนับเป็นตลาดเกิดใหม่ (Emerging Market) ที่มีการขยายตัวของประชากรและเมืองอย่างต่อเนื่อง ประเทศอินเดียได้รับผลกระทบอย่างมากในช่วงสถานการณ์โควิด 19 ส่งผลให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของอินเดียทรุดตัวร้อยละ 8 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และหลังจากที่มีการประกาศล็อกดาวน์ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 อัตราการว่างงานปรับตัวขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 23.52 ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการเติบโตของเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของผู้บริโภคยังคงแสดงปัจจัยเชิงบวกของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจหลังสถานการณ์โควิด 19 ศักยภาพของประเทศอินเดียมีแนวโน้มของการขยายตัวขนาดของเศรษฐกิจมากขึ้นหลังสถานการณ์โควิด 19 จนมีมูลค่าคาดการณ์สูงถึง 5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐภายในปี 2568 รวมถึงการมีโครงสร้างประชากรที่มีประชากรวัยทำงานค่อนข้างมาก และการพึ่งพิงของวัยสูงอายุต่อวัยทำงานอยู่ในระดับต่ำ กอปรกับการที่ประเทศอินเดียมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อหนุนการส่งออกและลดการพึ่งพิงการนำเข้าจากจีน ทำให้ประเทศอินเดียเป็นประเทศที่น่าจับตามอง

สถานการณ์โควิด 19 ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในระดับมหภาคและระดับจุลภาคของอินเดีย ในหลายด้าน อาทิ การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลจะเพิ่มขึ้นในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมการเงินแบบดิจิทัล การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสั่งซื้อสินค้าและบริการ หรือการใช้บริการสุขภาพทางไกล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากการลงทุนของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ เทรนด์เกี่ยวกับดิจิทัลต่าง ๆ ยังทำให้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และแพลตฟอร์มต่าง ๆ เติบโตขึ้น ซึ่งหมายความว่า “Gig Economy” และคนงาน Gig จะเติบโตขึ้นควบคู่ไป การใช้โมเดลธุรกิจแบบเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง ก็จะเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเติบโตของเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยให้มีแรงงานทำงานทางไกลได้มากขึ้น แต่การทำงานทางไกลจะยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนักเนื่องจากลักษณะอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ไม่เอื้ออำนวย

ขณะเดียวกันโครงสร้างทางเศรษฐกิจของอินเดียอาจเปลี่ยนไปเนื่องจากแนวโน้มการเคลื่อนย้ายของแรงงานจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคการผลิตและบริการ อันเป็นผลมาจากหลากหลายปัจจัย รวมทั้งสัดส่วนการทำงานทางไกลที่น้อย การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและโครงการสนับสนุนการผลิตของภาครัฐ และการขยายตัวของสังคมเมือง ทั้งนี้ การเคลื่อนย้ายของแรงงานดังกล่าวจะทำให้อินเดียมีการเติบโตของการจ้างงานในกลุ่มรายได้ปานกลางและรายได้สูงเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่งานกลุ่มรายได้ต่ำจะลดต่ำลง อย่างไรก็ตาม การใช้งานหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติที่แพร่หลายมากขึ้นอาจเป็นอุปสรรคในการทำงาน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้งานบางประเภทไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานอีกต่อไป ทั้งนี้ความสำคัญของเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นจะทำให้บทบาทของสตาร์ทอัพในสังคมอินเดียเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ด้านความต้องการและการให้ความสำคัญของผู้บริโภคจะเปลี่ยนไป โดยจะเน้นสินค้าและบริการที่ให้คุณค่าและความรู้สึกที่เติมเต็มมากขึ้น อีกทั้งยังมีความสนใจในสินค้าและบริการที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ความต้องการดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนการขยายตัวของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร โดยเฉพาะอาหารเสริมและนวัตกรรมการเน้นเรื่องสุขภาพอีกด้วย

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่ออุตสาหกรรมในอินเดียที่มีแนวโน้มจะเติบโต/ทรุดตัวอย่างรวดเร็วในอนาคต โดยการประมวลผลข้อมูลจากการวิเคราะห์และคาดการณ์อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มจะเติบโตโดย India in 2025 ข้อมูลของ McKinsey Global Institute และซีไอโอของสถาบันคลังสมองของรัฐบาลอินเดีย (NITI Aayog) ซึ่งพบว่า อุตสาหกรรมที่เติบโตเร็วคือ อุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร เคมีภัณฑ์ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมเพื่อสุขภาพ ในขณะที่รายชื่ออุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มในการทรุดตัวเป็นผลของการประเมินสถิติอัตราการเติบโตของแต่ละอุตสาหกรรมในอดีตควบคู่กับการพิจารณาโครงการ Production Linked Incentive (PLI) ของรัฐบาลในปัจจุบัน และการวิเคราะห์ข้อมูลจาก India in 2025 ข้อมูลของ McKinsey Global Institute เช่นกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มทรุดตัวคือ อุตสาหกรรมด้านการเกษตร โรงแรมและร้านอาหาร อสังหาริมทรัพย์ ผลิตภัณฑ์ถ่าน ปิโตรเลียมและเชื้อเพลิง รวมทั้งอุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่และหิน

ตารางที่ 3 อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโต/ทรุดตัวในประเทศอินเดีย

อุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว	อุตสาหกรรมที่ทรุดตัวเร็ว
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	การเกษตร
เคมีภัณฑ์	โรงแรมและร้านอาหาร
ยานยนต์	อสังหาริมทรัพย์
อิเล็กทรอนิกส์	ผลิตภัณฑ์ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการถลุงน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปรมาณู
สุขภาพ	การทำเหมืองแร่ เหมืองหิน

แหล่งที่มา: รวบรวมและวิเคราะห์โดยทีมที่ปรึกษามูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (2564)

สาธารณรัฐไอร์แลนด์

ไอร์แลนด์ถูกจัดลำดับเป็นประเทศที่มีเสรีทางการค้าการลงทุนสูงที่สุดอันดับ 5 ของโลก เศรษฐกิจของไอร์แลนด์เปิดกว้างต่อการลงทุนจากต่างประเทศ โดยในปี 2562 มีมูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในลำดับที่ 5 ของโลก และถือเป็นหนึ่งในประเทศที่สามารถดึงดูดการลงทุนมูลค่าสูงได้มาก (High-value FDI) มีการประเมินว่า กว่าร้อยละ 20 ของการจ้างงานภาคเอกชนเป็นผลมาจากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ การที่ไอร์แลนด์มีอัตราภาษีนิติบุคคลที่ต่ำดึงดูดและมีแรงงานที่มีการศึกษาสูงทำให้สามารถดึงดูดบริษัทชั้นนำและสตาร์ทอัพทางด้านเทคโนโลยีให้มาลงทุนในไอร์แลนด์ได้เป็นจำนวนมาก กรุงดับลิน เมืองหลวงของไอร์แลนด์เป็น 1 ใน 40 เมืองชั้นนำของโลกที่มีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสตาร์ทอัพ อาจกล่าวได้ว่าไอร์แลนด์กำลังก้าวสู่การเป็นเมืองเทคโนโลยีแห่งยุโรป (Silicon Valley of Europe) ทั้งนี้โดยรวมแล้ว ไอร์แลนด์เป็นประเทศเศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีความโดดเด่นในภาคบริการเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และการบริการภาคการเงิน

ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมของไอร์แลนด์ทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาคพบว่า ผลกระทบและทิศทางแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภายหลังสถานการณ์โควิด 19 มีลักษณะเป็นไปในแนวทางเดียวกับของโลกและสหภาพยุโรป โดยทิศทางนโยบายการพัฒนา ยังคงเน้นการสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง MSME ซึ่งมีจำนวนมากถึงร้อยละ 99.8 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมด นอกจากการเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีแล้ว ความยืดหยุ่นในการทำงานของแรงงานก็เป็นสิ่งที่ไอร์แลนด์ให้ความสำคัญ มีการออกกฎหมายและข้อปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการทำงานจากระยะไกลและการมีสภาพการทำงานที่ดีด้วย Right to Disconnect นอกจากนี้ไอร์แลนด์ยังเน้นในด้านความยั่งยืน โดยเฉพาะการลดการปล่อยคาร์บอน

ผู้บริโภคและอุตสาหกรรมเองต่างมีทิศทางที่สอดคล้องกับเทรนด์ในระดับโลกและระดับมหภาคของประเทศ กล่าวคือ การซื้อขายและชำระเงินออนไลน์เติบโตอย่างก้าวกระโดดจากสถานการณ์โควิด 19 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ผู้บริโภคต้องจำกัดการเดินทางและทำงานจากระยะไกลมากขึ้น รวมทั้งความกังวลโรคระบาดทำให้มีความสนใจด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีสูงขึ้น การเกิดโรคระบาด

ทำให้ผู้คนสนใจปัญหาสถานะสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน และเชื่อมโยงกับชุมชนและครอบครัวมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันได้เกิดความกังวลเรื่องการใช้จ่ายและสภาพทางการเงินในอนาคตมากขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งภาครัฐก็ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงระดับมหภาคและการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นการต้องปรับใช้ดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจให้มากขึ้น การทำความเข้าใจกับอุปสงค์อุปทานและห่วงโซ่อุปทานที่เปลี่ยนไป และการดูทิศทางของตลาดเพื่อให้เข้าใจผู้บริโภคและอุตสาหกรรม เพื่อจะได้ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและมีความยืดหยุ่นได้ในสถานการณ์ลำบาก เช่น สถานการณ์โควิด 19

นอกจากนี้ ไอร์แลนด์ยังได้เติบโตเป็นฐานการผลิตวัตถุดิบของอุตสาหกรรมยาชีวเภสัชภัณฑ์และเคมีภัณฑ์ และมีความแข็งแกร่งในการผลิตและพัฒนาาระดับโมเลกุล ทั้งยังเป็นหนึ่งในห้าศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์ของโลก เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างบริษัทเทคโนโลยีการแพทย์และเภสัชภัณฑ์ขนาดใหญ่ สตาร์ทอัพที่มีนวัตกรรม และ MSME

ตารางที่ 4 แสดงรายชื่ออุตสาหกรรมในไอร์แลนด์ที่มีแนวโน้มจะเติบโต/ทรุดตัวอย่างรวดเร็วในอนาคต โดยภาพรวมอุตสาหกรรมอนาคตของไอร์แลนด์คือ กลุ่มเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสาร การแพทย์ และบริการทางการเงิน ในขณะที่ธุรกิจที่มีแนวโน้มถดถอยส่วนใหญ่คือ ธุรกิจดั้งเดิมที่เริ่มได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

ตารางที่ 4 อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโต/ทรุดตัวในประเทศไอร์แลนด์

อุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว	อุตสาหกรรมที่ทรุดตัวเร็ว
เทคโนโลยีทางการแพทย์	ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม
เครื่องมือแพทย์	สื่อสิ่งพิมพ์
ยาชีวเภสัชภัณฑ์และเคมีภัณฑ์	เครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ ยกเว้นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์
เทคโนโลยี ICT และดิจิทัล	การธนาคารเพื่อธุรกิจรายย่อย และการจัดการการลงทุน
บริการทางการเงินและเทคโนโลยีทางการเงิน	

แหล่งที่มา: รวบรวมและวิเคราะห์โดยทีมที่ปรึกษามูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (2564)

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนับเป็นตลาดเกิดใหม่ (Emerging Market) ที่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงในระดับภูมิภาค ส่งผลให้เวียดนามเป็นประเทศเป้าหมายของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ นอกจากนี้ เวียดนามได้ทำการตกลงเขตการค้าเสรีในหลายกรอบความร่วมมือที่นับเป็นข้อได้เปรียบกว่าหลาย ๆ ประเทศในภูมิภาคเดียวกัน อีกทั้งมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนเพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติในหลาย ๆ ด้าน

ทั้งการผ่อนคลายกฎระเบียบ การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การทำข้อตกลงเพื่อปรับลดภาษี และการยกเว้นภาษีซ้อน โดยรายงานผลการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจในปี 2563 จัดให้เวียดนามอยู่ในอันดับที่ 70 จาก 190 ประเทศทั่วโลก

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจในเวียดนามในหลายมิติ เทรนด์ที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ การปรับกระบวนการการบริหารห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่มูลค่าเพื่อการผลิตและการให้บริการของภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการสร้างสรรคสินค้าหรือบริการที่เป็นที่ต้องการของตลาดในยุคโควิดในปัจจุบัน เทรนด์ในเวียดนามที่พียงให้ธุรกิจดำเนินต่อไปคือ การให้บริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การขายสินค้าออนไลน์ การบริการอาหารแบบส่งถึงบ้าน และการสร้างกลุ่มสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาดและสร้างประสบการณ์ต่อแบรนด์ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดช่องทางธุรกิจใหม่ที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น การเปิดร้านค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์และโมบายแอปพลิเคชัน การพัฒนาซอฟต์แวร์ที่เป็นลิขสิทธิ์ของบริษัทเพื่อให้บริการผ่านระบบดิจิทัล เช่น โครงการการพัฒนาชุดตรวจหาเชื้อโควิด (Test Kit Development) ที่เวียดนามผลิตเอง การแพทย์ผ่านระบบดิจิทัล (Telemedicine) เพื่อให้คนไข้สามารถพบหมอได้โดยไม่ต้องเดินทางไปโรงพยาบาล ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านระบบ VNPT e-Learning และ ViettelStudy ซึ่งเป็นระบบ Education Portal ที่รัฐบาลให้การสนับสนุน เป็นต้น

กระแสใหม่ที่เกิดจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปส่งผลให้ MSME ต้องเร่งปรับวิธีการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อกระจายความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารระบบโลจิสติกส์รูปแบบใหม่เพื่อลดกระบวนการเคลื่อนย้ายและขนส่งสินค้าให้มากที่สุด เช่น การใช้ระบบจัดคลังสินค้าออนไลน์ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการปรับโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร เช่น การใช้ระบบ FinTech ในการพัฒนาโครงสร้างดิจิทัลเพื่อให้บริการธุรกิจการเงิน และการส่งเสริมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตและธุรกรรมการเงิน เช่น ระบบ e-Payment ทั้งนี้การปรับโครงสร้างการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัลเหล่านี้ ส่งผลให้ MSME สามารถจัดการทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตและการบริหารธุรกิจให้เป็นไปในทิศทางที่ลดการใช้วัสดุสิ้นเปลือง และสามารถจัดกิจกรรมที่สร้างคุณค่าแก่ธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโตเป็นอุตสาหกรรมที่ได้อานิสงส์จากนโยบายการส่งเสริมของภาครัฐ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (2021 - 2025) แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ ด้านอุตสาหกรรม 4.0 เพื่อก้าวสู่ปี ค.ศ. 2030 (National Strategy on the Fourth Industrial Revolution Toward the Year 2030) และแผนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ระยะ 5 ปี (2021 - 2025) รวมถึงเป็นอุตสาหกรรมที่รองรับกับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคทั้งก่อนและหลังการระบาดของโรคโควิด 19 โดยมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องเนื่องจากทั้งข้อมูลในอดีตและแนวโน้มการเติบโตในอนาคต ในส่วนของอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มทรุดตัวเร็วที่สุดนั้น พิจารณาจากอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนนโยบายของภาครัฐ รวมถึงมีอัตราการเติบโตที่เริ่มถดถอยลงอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังการระบาด

ของโรคโควิด 19 โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 6 ซึ่งแสดงรายชื่ออุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มจะเติบโต/ทรุดตัวเร็วที่สุดในประเทศไทย

ตารางที่ 5 อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโต/ทรุดตัวในประเทศไทย

อุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว	อุตสาหกรรมที่ทรุดตัวเร็ว
ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และส่วนประกอบโทรศัพท์	เหมืองแร่และเหมืองหิน
การค้าปลีกออนไลน์และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	ค้าปลีกและค้าส่งแบบดั้งเดิม
การแพทย์	ยานยนต์
สื่อสารโทรคมนาคม	น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ
เครื่องจักรและอุปกรณ์	ถ่านหิน

แหล่งที่มา: รวบรวมและวิเคราะห์โดยทีมที่ปรึกษามูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (2564)

สาธารณรัฐจีน

สาธารณรัฐจีน (Republic of China) หรือจีนไทเป (Chinese Taipei) มีอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่อันดับที่ 4 ของโลก และเป็นผู้จำหน่าย Semiconductor รายใหญ่ที่สุดในโลก อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดสถานการณ์โควิด 19 ในปี 2563 ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจจีนไทเป กลับพบว่าเศรษฐกิจมีการเติบโตอย่างรวดเร็วในทิศทางตรงกันข้าม โดยมีอัตราการเติบโตของ GDP ร้อยละ 2.98 ซึ่งอุตสาหกรรมสำคัญที่มีมูลค่าการเติบโตสูงสุด ได้แก่ อุตสาหกรรม Semiconductor โดยสถานการณ์โควิด 19 ก่อให้เกิดความต้องการสินค้าในกลุ่มนี้มากขึ้น ในขณะที่มีข้อจำกัดในการขนส่งและความสามารถในการผลิต จึงทำให้เกิดการขาดแคลนสินค้าในระดับโลก เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ราคาสินค้าสูงขึ้นยังผลให้จีนไทเปซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยตรง

ผลกระทบต่อสถานการณ์โควิด 19 ส่งผลต่อทิศทางในภาพรวมของจีนไทเปที่ต้องปรับทิศทางมาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศและการหาพันธมิตรทางธุรกิจ และสร้างระบบนิเวศธุรกิจและห่วงโซ่อุปทานที่มีความพร้อมต่อสถานการณ์วิกฤต ซึ่งจะช่วยป้องกันความเสี่ยงจากการพึ่งพาการลงทุนในประเทศใดประเทศหนึ่งมากเกินไป นอกจากนี้ เทรนด์เศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนไปสู่ความเป็นดิจิทัลได้เป็นตัวเร่งให้จีนไทเปต้องปรับเปลี่ยนประเทศโดยรวมสู่ความเป็นดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ขณะเดียวกันการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสังคมก็เป็นความท้าทายของจีนไทเป เนื่องจากเป็นเทรนด์ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าขายพันธมิตรทางธุรกิจและการดึงดูดให้เกิดการลงทุนในประเทศอย่างชัดเจน การคำนึงถึงสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) จึงเป็นประเด็นที่จะเป็นเทรนด์ในอนาคตที่จีนไทเปให้ความสำคัญ นอกจากนี้ รัฐบาลโดยคณะกรรมการกำกับดูแลทางการเงิน ได้เสนอแผนการพัฒนาอย่าง

ยั่งยืน (Three-Year “Corporate Governance 3.0 - Sustainable Development Roadmap”) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเร่งพัฒนาธุรกิจในประเทศที่มีการดำเนินกิจการเชิงยั่งยืน ตามแนวทาง ESG ให้หน่วยธุรกิจมีความพร้อมและแผนการรับมือและการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภาวะวิกฤตในปี 2563 อีกด้วย

ในขณะที่ระดับจุลภาค พฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคยังคงมีมูลค่าสูงในสาขาค้าปลีก และให้ความสำคัญกับการเลือกบริโภคอาหารสุขภาพและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม วิธีการซื้อสินค้าได้เปลี่ยนไปเป็นรูปแบบออนไลน์มากขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อลดการสัมผัสและความเสี่ยงในการติดเชื้อ ทำให้ธุรกิจค้าปลีกมีการปรับตัวเป็นรูปแบบการค้าปลีกออนไลน์มากขึ้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการเองได้มีการปรับตัวให้เข้ากับทิศทางอนาคตของประเทศ โดยธุรกิจมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการทำธุรกิจที่ใส่ใจสุขภาพและสังคมมากขึ้น ขณะเดียวกันมีการตื่นตัวที่จะปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามเทรนด์ของผู้บริโภคมากขึ้นด้วย

เมื่อพิจารณาจากอัตราการเติบโตของธุรกิจรายสาขาในปี 2563 พบว่า สาขาเกษตรกรรม เหมืองแร่ การบริการ และการผลิต มีแนวโน้มเติบโตขึ้น โดยมีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.27, 0.24, 0.09 และ 0.01 ตามลำดับ ในขณะที่สาขาการขนส่ง การก่อสร้าง การบริหารราชการ และสาธารณสุขมีมูลค่าทางเศรษฐกิจลดลงร้อยละ 0.88, 0.14, 0.06 และ 0.04 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมที่มีภาวะถดถอยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมดั้งเดิมที่ไม่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นสาขาการผลิตเหล็ก และผลิตภัณฑ์จากเหล็ก พลาสติกและยาง เครื่องจักรกล สาขาปิโตรเคมี สิ่งทอ และสาขาบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการโรงแรมและอาหาร แม้ว่าจะมีระดับอัตราการจ้างงานสูงขึ้นเป็นร้อยละ 3.77 แต่ไม่ได้สะท้อนถึงทิศทางการเติบโตที่ดีขึ้น เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในอุตสาหกรรมดั้งเดิม และมีแรงงานจำนวนมากที่ถูกพักงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มจะเติบโต/ทรุดตัวเร็วที่สุดเมื่อพิจารณาจากมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโต/ทรุดตัวในจีนไทเป

อุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว	อุตสาหกรรมที่ทรุดตัวเร็ว
เกษตรกรรม	การขนส่ง
เหมืองแร่	การก่อสร้าง
การบริการ	การบริหารราชการ
การผลิต	สาธารณสุข

แหล่งที่มา: รวบรวมและวิเคราะห์โดยทีมที่ปรึกษามูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (2564)

บทที่ 8

ผู้ให้บริการ ในการพัฒนาธุรกิจ (Business Development Services: BDS) กลไก ในการพัฒนาศักยภาพ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ผู้ให้บริการทางธุรกิจ (Business Development Services: BDS) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาการส่งเสริมและพัฒนา SME โดย BDS จะเป็นหน่วยงานหรือบุคคลที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจในด้านต่าง ๆ ที่ไม่ใช่บริการทางการเงิน เพื่อให้ธุรกิจมีการพัฒนาศักยภาพและสามารถสร้างโอกาสทางธุรกิจ อาทิ การตลาด การบริหารจัดการ การพัฒนาสินค้า และการเข้าถึงข้อมูล เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่เป็น BDS มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชน สมาคม องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร สถาบันการศึกษา และสถาบันเฉพาะทางที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่ธุรกิจในรูปแบบเฉพาะ ขึ้นกับบริบทของแต่ละประเทศ

หลักการสำคัญของระบบการให้บริการทางธุรกิจคือ การให้บริการแบบใช้ตลาดนำ (Market-driven Approach) กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะเป็นผู้เลือกใช้บริการจาก BDS ที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของตนเองมากที่สุด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมี BDS ที่มีจำนวนมากพอ มีบริการที่ครอบคลุมเพื่อเป็นตัวเลือกสำหรับผู้ประกอบการได้ โดยกระบวนการสำคัญคือ ต้องมีการสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งฝั่งอุปสงค์และอุปทาน คือ SME จะมีความต้องการพัฒนาธุรกิจของตนเองมากขึ้นจากการได้รับเงินสนับสนุน และสร้างให้เกิด BDS เพิ่มมากขึ้นจากการที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นในตลาด นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ BDS มีการแข่งขันกันตามกลไกตลาด ซึ่งจะเกิดการแข่งขันกันในการให้บริการที่ดีกับผู้ประกอบการ และนำไปสู่บริการที่มีคุณภาพ

มากขึ้น และส่งผลให้การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย

ในทางตรงกันข้าม พบว่าอุปสรรคที่สำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนา SME ผ่านระบบผู้ให้บริการทางธุรกิจ อาจเป็นสาเหตุมาจากผู้ประกอบการไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับ BDS ที่ดีพอ ไม่สามารถใช้ในการตัดสินใจได้ในการเลือกใช้บริการ รวมทั้งผู้ประกอบการส่วนหนึ่งไม่รู้ว่าจำเป็นต้องพัฒนาธุรกิจในเรื่องไหนบ้าง รวมทั้งการมี BDS จำนวนน้อย ไม่มีบริการที่ครอบคลุมตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ดังนั้น ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการประเมินศักยภาพและคุณภาพของ BDS ทั้งในมิติของระยะเวลาและประเภทการให้บริการทางธุรกิจ

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลความต้องการของผู้ประกอบการ SME ในการเข้าใช้บริการต่าง ๆ ของผู้ให้บริการทางธุรกิจ พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการในมิติด้านการพัฒนาธุรกิจเพื่อการเจริญเติบโตของธุรกิจ ทั้งในด้านการพัฒนาด้านการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาองค์กร รวมถึงมิติด้านประสบการณ์ในการใช้บริการเพื่อส่งเสริมธุรกิจ โดยมักให้ความไว้วางใจกับ BDS ที่เป็นสมาคมการค้าเนื่องจากเป็นการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการธุรกิจในสาขาเดียวกัน นอกจากนั้นยังใช้บริการจาก BDS ภาคเอกชนเพราะมีความเชี่ยวชาญ

และหากพิจารณาในมิติด้านสภาพปัญหาที่พบจากการดำเนินธุรกิจ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการผู้ให้บริการทางธุรกิจที่สามารถแก้ไขปัญหาสำคัญในการดำเนินกิจการได้ อาทิ เจือ้นไขทางการค้าหรือข้อกำหนดทางด้านมาตรฐานที่ส่งผลให้ธุรกิจอาจสูญเสียโอกาสทางการค้า และรูปแบบการให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจควรหลากหลาย เนื่องจากผู้ประกอบการบางรายอาจมีปัญหาและข้อจำกัดที่มีความเฉพาะ นอกจากนี้ยังพบว่า การให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ SME ควรให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดย่อมเป็นอันดับแรก เพราะวิสาหกิจขนาดย่อมมักเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจมากกว่าวิสาหกิจขนาดกลาง รวมไปถึงผู้ประกอบการที่เป็นวิสาหกิจขนาดย่อมรายใหม่ ซึ่งอาจขาดความรู้ในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นจึงควรเน้นหรือให้ความสำคัญกับรูปแบบการช่วยเหลือในลักษณะการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาธุรกิจ เป็นต้น

บทที่ 9

มาตรการการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ด้วยการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ได้ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง และมีแนวโน้มรุนแรง รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) จึงร่วมกันวางแนวทางเพื่อรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินในสภาวะการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยได้ดำเนินการจัดทำมาตรการเพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจต่อไป และมาตรการที่กระตุ้นการบริโภคและกำลังซื้อของภาคประชาชน ได้แก่ มาตรการ Soft Loan คือการให้สินเชื่อแก่สถาบันการเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศประกอบด้วย 2 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และ (2) โครงการคนละครึ่ง เริ่มดำเนินโครงการระยะที่ 1 โดยมีผลการดำเนินงานในมาตรการดังนี้

วัตถุประสงค์และผลการดำเนินงานมาตรการ Soft Loan คือการให้สินเชื่อแก่สถาบันการเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้ผ่านพ้นสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการให้สินเชื่อเพิ่มเติมเพื่อเสริมสภาพคล่องแก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงมีการชะลอการชำระหนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

ผลการดำเนินงานมาตรการดังกล่าวมีจำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมมาตรการที่ได้รับ Soft Loan จำนวน 76,713 ราย เมื่อจำแนกตามสาขาธุรกิจพบว่า ด้านการพาณิชย์มีจำนวน

ผู้ประกอบการวิสาหกิจเข้าร่วมมาตรการสูงที่สุดร้อยละ 52 รองลงมาคือ ด้านอุตสาหกรรมการผลิต และบริการและอื่น ๆ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20 และร้อยละ 14 ปริมาณสินเชื่ออนุมัติ 132,835 ล้านบาท คิดเป็นสินเชื่ออนุมัติเฉลี่ย 1.7 ล้านบาทต่อราย และเมื่อพิจารณาตามขนาดของลูกหนี้ ดังนี้ ลูกหนี้รายเล็ก วงเงินสินเชื่อ 0 - 20 ล้านบาท ลูกหนี้รายกลาง วงเงินสินเชื่อ 20 - 100 ล้านบาท และลูกหนี้รายใหญ่ วงเงินสินเชื่อ 100 - 500 ล้านบาท พบว่า ลูกหนี้รายเล็กขอรับสินเชื่อจากมาตรการ คิดเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 76 กล่าวคือ ปริมาณสินเชื่อประมาณ 100,955 ล้านบาท ถูกปล่อยให้กับลูกหนี้รายเล็ก

วัตถุประสงค์และผลการดำเนินงานมาตรการรักษาระดับการบริโภคของประเทศ (1) โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (2) โครงการคนละครึ่ง เพื่อเป็นการกระตุ้นการใช้จ่ายในด้านการบริโภค

วัตถุประสงค์ของมาตรการ	
โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
<p>ระยะที่ 1 เพื่อช่วยเหลือเยียวยาและลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่กลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ประมาณ 14 ล้านคน ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ มีรายได้ลดลง และไม่สามารถหารายได้จากแหล่งอื่นมาทดแทนได้</p>	<p>ระยะที่ 1 เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานรากโดยการลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในส่วนของค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป อันจะเป็นการเพิ่มอุปสงค์การบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่แผงลอยที่ไม่ใช่นิติบุคคลหรือร้านสะดวกซื้อธุรกิจแฟรนไชส์ ให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น</p>
<p>ระยะที่ 2 เพื่อช่วยรักษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อันก่อให้เกิดการใช้จ่ายในท้องถิ่นช่วยเหลือผู้ประกอบการในพื้นที่ ซึ่งถือเป็นวงจรเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญอีกด้วย</p>	<p>ระยะที่ 2 เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานรากให้ เป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงไตรมาสที่ 1 ของปี 2564 ผ่านการบริโภคจับจ่ายใช้สอยของประชาชน</p>

ผลการดำเนินงานรายโครงการ

โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคบละครึ่ง
<p>ระยะที่ 1 ยอดการใช้จ่ายเฉลี่ย 499.42 บาท/คน/เดือน ยอดการใช้จ่ายเฉลี่ย 416.13 บาท/ครั้ง/เดือน</p> <p>ระยะที่ 2 ยอดการใช้จ่ายเฉลี่ย 498.44 บาท/คน/เดือน ยอดการใช้จ่ายเฉลี่ย 485.49 บาท/ครั้ง/เดือน</p> <p>รวมยอดการใช้จ่ายทั้งโครงการ 40,287.78 ล้านบาท</p>	<p>ระยะที่ 1 - 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจการลงทะเบียน รวมทั้งหมด 1,594,923 ร้าน แบ่งเป็น <ol style="list-style-type: none"> 1) กิจการที่ลงทะเบียนสำเร็จ จำนวน 1,137,630 ร้าน 2) กิจการที่ไม่เข้าเงื่อนไขโครงการ 8,000 กว่าร้าน 3) กิจการที่ติดต่อไม่ได้หรือเปลี่ยนใจ 5 แสนกว่าร้าน 4) กิจการที่ยกเลิกการสมัคร 2,000 กว่าร้าน - กิจการที่ลงทะเบียนสำเร็จ แบ่งเป็น <ol style="list-style-type: none"> 1) กิจการที่มีหน้าร้าน จำนวน 991,958 ร้าน 2) หาบเร่และแผงลอย จำนวน 145,672 ร้าน - ประเภทของกิจการที่ลงทะเบียนสำเร็จ ส่วนใหญ่เป็น <ol style="list-style-type: none"> 1) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 624,500 ร้าน 2) ร้านธงฟ้าฯ จำนวน 50,605 ร้าน 3) ร้าน OTOP จำนวน 21,188 ร้าน 4) ร้านค้าทั่วไป จำนวน 441,337 ร้าน

ผลการดำเนินงานรายโครงการ	
โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	โครงการคนละครึ่ง
	<p>- กิจกรรมที่ลงทะเบียน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง จำนวน 657,595 ร้าน รองลงมาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 298,049 ร้าน และภาคใต้ จำนวน 259,303 ร้าน โดยในรายจังหวัดนั้นพบว่า กิจกรรมที่ลงทะเบียนส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ รองลงมาอยู่ในจังหวัดชลบุรี สมุทรปราการ นนทบุรี เชียงใหม่ ปทุมธานี นครราชสีมา สงขลา นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ตามลำดับ</p> <p>รวมยอดการใช้จ่ายทั้งโครงการ 102,065.30 ล้านบาท แบ่งเป็นส่วนที่ประชาชนจ่าย 52,251.30 ล้านบาท และส่วนที่รัฐบาลจ่าย 49,814.00 ล้านบาท ทั้งนี้การใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 41 รองลงมาเป็นร้านค้าทั่วไป ร้อยละ 37 ร้านงฟ้าฯ ร้อยละ 15 และร้าน OTOP ร้อยละ 7</p>

ผลการดำเนินมาตรการทั้ง 2 โครงการมีผู้ประกอบการร้านค้าเข้าร่วมโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 100,326 ร้าน และโครงการคนละครึ่ง จำนวน 1,137,630 ร้าน ซึ่งถือว่าครอบคลุมจำนวนผู้ประกอบการร้านค้ารายย่อยพอสมควร โดยมาตรการทั้ง 2 โครงการก่อให้เกิดการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจมากถึง 40,287.78 ล้านบาท ในโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการฯ ร่วมกับโครงการคนละครึ่งอีก 102,065.30 ล้านบาท เป็น 142,353.08 ล้านบาท ถือว่าสามารถกระตุ้นการบริโภคของประเทศได้ตามวัตถุประสงค์ของมาตรการ ตลอดจนสามารถขับเคลื่อนการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยรวม

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม

ประโยชน์ทางตรง

- ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นร้านธงฟ้าฯ มีรายได้และยอดขายเพิ่มขึ้น และสามารถรักษาและ/หรือเพิ่มระดับการจ้างงานในสาขาขายปลีกและ/หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ทางอ้อม

- ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นร้านธงฟ้าฯ ได้เชื่อมโยง/รู้จักกับผู้ผลิตสินค้าราคาประหยัดทั้งในและนอกพื้นที่มากขึ้น เรียนรู้การใช้ระบบการสั่งซื้อสินค้าและการชำระเงินใหม่ที่ใช้เทคโนโลยี และมียอดขายและรายได้เพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังคาดการณ์ว่า การดำเนินโครงการทั้ง 2 ระยะจะช่วยกระตุ้นให้ระดับการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.57 และเศรษฐกิจขยายตัวได้ร้อยละ 0.12 เมื่อเทียบกับกรณีไม่มีโครงการ

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำมาตรการอื่น ๆ ต่อไป

- **ระยะสั้น** เป็นมาตรการที่กระตุ้นเศรษฐกิจได้ดี แต่ควรปรับปรุงระบบการสมัครร้านค้าให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น การใช้ระบบออนไลน์ในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
- **ระยะยาว** ควรเพิ่มการช่วยเหลืออื่นที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน เช่น การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการ โดยการเพิ่มศักยภาพของกิจการ เป็นต้น

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

เลขที่ 21 อาคารทีเอสที ชั้น G, 17, 18, 23 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 1301 แฟกซ์ 0-2273-8850

ออกแบบและจัดพิมพ์โดย

The Creatia

สายธุรกิจโรงพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ บริษัททอมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
376 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทรศัพท์ 0-2422-9000 ต่อ 1337 โทรสาร 0-2422-9091

RECOVERY, RESILIENCE AND RESOLUTION

ฟื้นฟูธุรกิจ ปรับตัวสร้างความพร้อม
มุ่งสู่ธุรกิจวิถีใหม่

OSMEP

OSMEP

www.sme.go.th

OSMEP

info@sme.go.th

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

เลขที่ 21 อาคารทีเอสที ชั้น G, 17, 18, 23 ถนนวิภาวดีรังสิต

แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร. 1301 แฟกซ์ 0-2273-8850

Call Center

1301

Download PDF

